

OSNOVNA ŠOLA BRATOV LETONJA
ŠMARTNO OB PAKI

ZVEZA PRIJATELJEV MLADINE SLOVENIJE

RAZISKOVALNA NALOGA

**KAR JE HRANA ZA TELO,
JE KNJIGA ZA DUŠO**

MLADI ZGODOVINARJI OŠ BRATOV LETONJA
MENTORICI: TJAŠA PODVRATNIK, MARIJA VODOVNIK

ŠMARTNO OB PAKI, 30. MAREC 2013

KAZALO

KAZALO	I
KAZALO SLIK.....	I
KAZALO GRAFOV	II
KAZALO TABEL.....	III
SEZNAM OKRAJŠAV	III
1 UVOD.....	4
2 OBJAVE V LITERATURI.....	5
2.1 ŠOLSKA KNJIŽNICA (od šolskega leta 1949/50 do 2011/12)	5
2.2 BRALNA ZNAČKA	7
2.3 BRALNI PROJEKTI	20
3 REZULTATI IN RAZPRAVA	21
3.1 ANALIZA ANKETE.....	21
3.2 POVEDALI SO NAM	24
4 POVZETEK.....	36
5 ZAHVALA	38
6 VIRI IN LITERATURA	38
7 PRILOGE.....	40
PRILOGA 1: ANKETA.....	40
PRILOGA 2: TABELE Z REZULTATI ANKETE	43
PRILOGA 3: TABELE S ŠTEVILOM BRALCEV KBZ IN ŠTEVILOM ZLATIH BRALCEV	49

KAZALO SLIK

Slika 1: Šolska knjižnica. (Foto: M. Vodovnik)	6
Slika 2: Simbol knjižnice je delo učenke Ane Hrastnik. (ŠK 8, str. 60)	6
Slika 3: Elfrida Ambrožič, pobudnica KBZ leta 1966 v občini Velenje, pisatelja ter ravnatelj z gosti pred šolo. (ŠK 3, str. 57)	7
Slika 4: Pisatelja France Bevk, Branka Jurca in ravnatelj Franjo Karažinec na podelitvi KBZ. (ŠK 3, str. 57).....	7
Slika 5: Gost Tone Seliškar stoji med vodjo KBZ na šoli Milico Dolejši in Elfrido Ambrožič. (ŠK 3, str. 70).....	8
Slika 6: Pionirji so pisatelja toplo sprejeli v svoji sredi. (ŠK 3, str. 70).....	8
Slika 7: Ravnatelj Franjo Karažinec pred pionirji in gosti leta 1970. (PK 1, str. 57)	8
Slika 8: Pisateljica Neža Maurer na prireditvi ob podelitvi KBZ. (ŠK 4, str. 88)	9
Sliki 9, 10: Pisateljica Branka Jurca z vodjo KBZ Ido Centrih, bralci, učitelji in gosti.	9
Sliki 11, 12: Gost Božo Kos je na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku najprej risal, potem pa skupaj z vodjo Ido Centrih podelil KBZ pridnim bralcem. (PK 3, str. 14).....	10
Sliki 13, 14: Svetlana Makarovič se je mladim bralcem najprej predstavila, potem pa jim je podelila KBZ. (PK 3, str. 87, ŠK 5, str. 27).....	10
Sliki 15, 16: Gledališka igralka Ljerka Belak in člani gledališke skupine, ki je izvedla premiero predstave Hiše, so nagradili mlade bralce KBZ. (PK 3, str. 112, 113).....	11
Sliki 17, 18: Skladatelj Janez Bitenc med bralci KBZ leta 1988. (PK 4, str. 19)	11
Slika 19: Razstavo Iz babičine skrinje so pomagali urediti kustosi muzeja Velenje. Razstavljenih je bilo čez 800 eksponatov. Oddelčne skupnosti pa so predstavile star običaj ali navado. (PK 4, str. 56).....	12
Slika 20: Gost Boris A. Novak s šolsko gledališko skupino. (ŠK 6, str. 39).....	12

Sliki 21, 22: KBZ je podelil ilustrator Daniel Demšar, kulturni program pa so pripravili učenci 3. a in 3. b s svojima razredničarkama. (ŠK 6, str. 60, 61).....	13
Sliki 23, 24: Zbor z zborovodjem Matjažem Železnikom je zapel, Bogdan Novak pa je predstavil svoje delo in podelil KBZ. (ŠK 6. str. 94).....	13
Slika 25: Desa Muck med bralci KBZ. (ŠK 6, str. 113).....	13
Slika 26: Primož Suhodolčan, gost prireditve leta 1998. (ŠK 6, str. 133).....	13
Slika 27: 30 let Kajuhove bralne značke – Naš čas, 6. 3. 1997. (ŠK 6, str. 119).....	14
Sliki 28, 29: Dan pred kulturnim praznikom so učenci predstavili Prešerna, vodja KBZ Metka Marovt in gostje pa so številnim bralcem podelili KBZ. (ŠK 7, str. 16, 17).....	14
Slika 30: Mladi bralci so prisluhnili petju New Swing kvarteta. (ŠK 7, str. 94).....	15
Slika 31: Pisatelj Primož Suhodolčan je podelil KBZ leta 2005. (ŠK 8, str. 11).....	15
Slika 32: Zlati bralci z gostom Andrejem Rozmanom Rozo, ravnateljem Bojanom Jurasom in mentorjem KBZ Jurijem Prodnikom v članku Našega časa. (ŠK 8, str. 110).....	16
Sliki 33, 34: Janja Vidmar z zlatimi bralci, ravnateljem in mentorjem. (ŠK 9, str. 24).....	17
Slika 35: Gost na podelitvi KBZ Slavko Pregl z voditeljicami programa. (ŠK 9, str. 114).....	17
Sliki 36, 37: Bronasto, srebrno in zlato malo KBZ so prejeli tretješolci, četrtošolci in petošolci med šol. l. 1974/75 in 1989/90. (Foto: M. Vodovnik).....	17
Slika 38: Bronasto, srebrno in zlato KBZ so prejeli šestošolci, sedmošolci in osmošolci med šol. l. 1974/75 in 1989/90. (Foto: M. Vodovnik).....	18
Sliki 39, 40: Prva Tjašina mapa se je z nalepkami napolnila na RS. (Mapa je last mentorice Tjaše Podvratnik.).....	18
Sliki 41, 42: V Šaleški dolini mladi bralci v OŠ še vedno tekmujejo za KBZ, vsako leto pa prejmejo nagradno nalepko v gibanju S knjigo v svet. (Mapa je last Tjaše Podvratnik.).....	18
Sliki 43, 44: Sedmošolci v Knjižnici Velenje, enota Šmartno ob Paki, leta 2010.	20
Sliki 45, 46: 26. aprila 2012 so bili gostje kulturnega dne, ki je bil zaključek bralnega projekta, literarna ustvarjalka Jasna Markuš, ilustrator Simon Sanda, gledališka igralka Irena Varga in lastnica založbe Pivec Milena Pivec. (Foto: Z. Hobot).....	20

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število knjig v šolski knjižnici od šol. l. 1949/50 do 2011/12.....	6
Graf 2: Odstotek prejemnikov KBZ od šol. l. 1966/67 do 2011/12.....	19
Graf 3: Odstotek zlatih bralcev od šol. l. 1978/79 do 2011/12.	19
Graf 4: Darovalci prvih knjig.....	22
Graf 5: Branje knjig za domače branje.....	23
Graf 6: Branje knjig za BZ.....	23

KAZALO TABEL

Tabela 1: Katere knjige ste brali v času Vašega otroštva (do 10. leta)?.....	43
Tabela 2: Katere knjige ste brali v času Vašega odrasčanja (po 10. letu)?	44
Tabela 3: Kdo Vam je kupil ali podaril prve knjige?	44
Tabela 4: Kdo Vam je največ bral v Vašem otroštvu?.....	45
Tabela 5: Zakaj ste brali v času Vaše mladosti?	45
Tabela 6: Zakaj ste sami želeli brati?	46
Tabela 7: Koliko knjig ste povprečno prebrali na leto v času Vaše mladosti?	46
Tabela 8: Kje ste dobili knjige, ki ste jih prebrali v času Vaše mladosti?.....	46
Tabela 9: Ali ste sami prebrali vsebino knjig za domače branje?	47
Tabela 10: Koliko let ste brali knjige za bralno značko?.....	47
Tabela 11: Katere knjige ste imeli v Vaši domači knjižnici v času Vaše mladosti?.....	48
Tabela 12: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 1966/67 do 1977/78	49
Tabela 13: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. od 1978/79 do 1989/90	49
Tabela 14: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 1990/91 do 2000/01	49
Tabela 15: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 2001/02 do 2011/12	49
Tabela 16: Število zlatih bralcev od šol. l. 1978/79 do 1989/90.....	50
Tabela 17: Število zlatih bralcev od šol. l. 1990/91 do 2000/01.....	50
Tabela 18: Število zlatih bralcev od šol. l. 2001/02 do 2011/12.....	50

SEZNAM OKRAJŠAV

%	odstotek
BZ	bralna značka
ga.	gospa
itd.	in tako dalje
KBZ	Kajuhova bralna značka
npr.	na primer
ok.	okoli
os.	osebno
OŠ	osnovna šola
oz.	oziroma
OZPM	Občinska zveza prijateljev mladine
PK	Pionirska kronika
pr. n. št.	pred našim štetjem
PS	predmetna stopnja
RS	razredna stopnja
stol.	stoletje
str.	stran, strani
ŠK	Šolska kronika
šol. l.	šolsko leto
št.	številka
t. i.	tako imenovani
ZPM	Zveza prijateljev mladine
ZPMS	Zveza prijateljev mladine

1 UVOD

Spet je novo šolsko leto in nas, mlade zgodovinarje, je ponovno navdušila razpisana tema Komisije za delo zgodovinskih krožkov pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije z naslovom Knjige, branje in bralna kultura. Ker se s knjigami ter prebiranjem le-teh vsakodnevno srečujemo, nas je naslov kar klical po raziskovanju omenjene teme, zato smo se člani zgodovinskega krožka na pobudo mentoric takoj odločili, da se lotimo »dela«.

Najprej smo s pomočjo mentoric, učiteljic Tjaše Podvratnik in Marije Vodovnik, določili, kaj bomo raziskovali ter postavili določene hipoteze, saj bi o knjigi, branju ter bralni kulturi lahko napisali zelo obširno knjigo ali pa boljše rečeno kar zbirko knjig. S tem smo omejili področje našega raziskovanja. Odločili smo se, da bomo raziskali ter se seznanili s spreminjanjem knjig skozi čas ter kako se je spreminjalo branje in bralna kultura v času mladosti nekaterih Šmarčanov.

Ker smo raziskovalno nalogo ločili na dva segmenta, teoretičnega ter praktičnega, smo gradivo za teoretični del pridobili s pomočjo Šolskih in Pionirskih kronik, kjer smo izvedeli, kdaj se je na naši šoli začelo prebiranje knjig za bralno značko, katere osebe so bile gostje na podelitvah za omenjeno značko in koliko učencev se je odločilo sodelovati v bralni znački. V kroniki smo našli tudi podatke o številu knjig v šolski knjižnici ter o raznih dogodkih, ki so in še vedno spodbujajo mlade k branju.

Ker nas je zanimalo, kakšna je medgeneracijska razlika pri branju ter v bralni kulturi, smo izdelali ter opravili anketo. V raziskovalni nalogi smo predstavili razlike med tremi generacijami, odgovore smo tudi grafično prikazali ter jih komentirali.

Učiteljicam, ki so spodbujale branje in sodelovanje v bralni znački ter tudi sodelovale pri izvedbi le-te na naši šoli, pa smo postavili posebna vprašanja, na katera so nam prijazno odgovorile. Ker so nas največkrat za branje navdušili straši, smo tudi njih poprosili, da nam povedo, kako je bilo z branjem v njihovi mladosti.

Za naslov naše raziskovalne naloge **Kar je hrana za telo, je knjiga za dušo** smo se odločili, ker menimo, da tako kot je hrana pomembna za telo ter njegov obstoj, prav tako potrebujemo v našem življenju knjigo, da nas notranje bogati, izobražuje, izpopolnjuje, vodi, zabava, nam popestri čas ter še mnogo drugega, nemalokrat dobimo iz knjige navdih ter pogum za naš jutri. To pa je hrana za dušo.

Želimo Vam prijetno branje naše raziskovalne naloge!

2 OBJAVE V LITERATURI

2.1 ŠOLSKA KNJIŽNICA (od šolskega leta 1949/50 do 2011/12)

Prvi zapis o šolski knjižnici v Šmartnem ob Paki najdemo za šolsko leto 1949/50 v Šolski kroniki, in sicer je bilo 167 knjig v pionirski knjižnici osnovne šole in nižje gimnazije ter v učiteljski knjižnici 189 knjig za učitelje. V naslednjem šol. l. je bilo v šolski knjižnici OŠ in nižje gimnazije 184 knjig za učence in 227 knjig za učitelje. (ŠK 2, str. 10) V šol. l. 1951/52 se je knjižnica razdelila na knjižnico OŠ in knjižnico nižje gimnazije. V šolski knjižnici so lahko izposodili 241 knjig učencem in 251 knjig učiteljem. (ŠK 2, str. 15) Naslednje šol. l. je bilo 333 knjig v pionirski knjižnici in 299 v učiteljski knjižnici. (ŠK 2, str. 18) Pionirska knjižnica je imela v šol. l. 1953/54 408 knjig, učiteljska 421 knjig. (ŠK 2, str. 23) V kroniki je za šol. l. 1954/55 zapisano, da je v pionirski knjižnici 500 knjig za učence in da se je nabavilo tudi nekaj strokovnih knjig za učitelje. (ŠK 2, str. 29) V šol. l. 1955/56 so si učenci lahko izposodili 578 knjig iz pionirske knjižnice, za strokovno knjižnico pa so kupili 97 knjig. (ŠK 2, str. 33) V naslednjem šol. l. je bilo na policah pionirske knjižnice 727 knjig, za strokovno knjižnico pa je bilo kupljenih 59 knjig. (ŠK 2, str. 38) V šol. l. 1957/58 je imela pionirska knjižnica 879 knjig, za učitelje pa so nabavili 48 knjig. (ŠK 2, str. 43) Za učence so v šol. l. 1958/59 kupili 52 knjig, za učitelje 50 knjig. (ŠK 2, str. 46) V šol. l. 1961/62 je bilo v pionirski knjižnici 1129, v strokovni pa 1173 knjig. (ŠK 2, str. 76) V šol. l. 1962/63 je v ŠK zapisano, da se je to leto nabavilo 126 knjig za učence, 1 dnevnik in 9 revij ter 214 knjig za učitelje. (ŠK 2, str. 76) V šol. l. 1963/64 so si lahko učenci izposodili 1398 knjig, učitelji iz strokovne knjižnice 1490 knjig ter sledeče revije: Delo, Mladina, Glasilo DPM, Komunist, Občan, Prosvetni delavec, Kooperant, Življenje in tehnika, Teorija in praksa, Jezik in slovstvo, Otrok in družina, Borec, Priroda, Človek in zdravje, Tovariš. (ŠK 2, str. 101, 102) V šol. l. 1964/65 je pionirska knjižnica štela 1654 knjig, revije Delo, Mladina, Glasilo DPM, Komunist, Občan, Prosvetni delavec, Kooperant, Življenje in tehnika, Teorija in praksa, Jezik in slovstvo, Otrok in družina, Borec, Priroda, Človek in zdravje, Tovariš, Sodobna pedagogika, strokovna knjižnica pa 1612 knjig. (ŠK 2, str. 121) Učenci so si lahko v šol. l. 1965/66 izposodili 2136, učitelji 1827 knjig. Odpovedali so revijo Občan, naročili Šaleški rudar, ostali časopisi in revije so bili isti kot prejšnje leto. (ŠK 3, str. 16) V šol. l. 1966/67 je bilo na policah pionirske knjižnice 2320 in v strokovni knjižnici 1866 knjig. (ŠK 3, str. 36) Naslednje šol. l. je bilo na šoli 2483 knjig za učence in 2141 knjig za učitelje. (ŠK 3, str. 53) V šol. l. 1968/69 so kupili 125 knjig za učence in 257 knjig za učitelje. (ŠK 3, str. 71) V šol. l. 1969/70 je bilo v pionirski knjižnici 2769, v strokovni pa 2421 knjig. (ŠK 3, str. 87) Učenci so si lahko v šol. l. 1970/71 izposodili 2996, učitelji 2658 knjig, naslednje šol. l. pa učenci 3158 knjig, učitelji pa 3299. (ŠK 3, str. 99, 114) V šol. l. 1972/73 so za pionirsko knjižnico kupili 414 knjig, naslednje šol. l. 179 knjig, za učiteljsko knjižnico pa prvo leto 294, drugo pa 204 knjige. (ŠK 3, str. 134, 150) V šol. l. 1976/77 so lahko v pionirski knjižnici izposodili 3631, v učiteljski 3480 knjig. (ŠK 4, str. 57) Naslednje šol. l. je bilo v pionirski knjižnici 3526, v strokovni pa 3853 knjig. (ŠK 4, str. 73) V šol. l. 1978/79 so si učenci lahko izposodili 3652, naslednje šolsko leto 3848 knjig, učitelji prvo leto 3941, naslednje pa 3986 knjig. (ŠK 4, str. 89, 107) V šol. l. 1980/81 je polnilo police pionirske knjižnice 3867 knjig ter 4287 knjig strokovne knjižnice. (ŠK 4, str. 89, 123) V šol. l. 1982/83 so si lahko učenci izposodili 4521, naslednje šol. l. 4699 knjig, učitelji prvo leto 3223, drugo pa 3309 knjig. (ŠK 4, str. 150, ŠK 5, str. 5) V šol. l. 1985/86 je bilo v pionirski knjižnici 5118 knjig, v učiteljski 3530. (ŠK 5, str. 42) V šol. l. 1986/87 je imela pionirska knjižnica 5216 knjig, 33 revij in časopisov, strokovna knjižnica pa 3579 knjig. (ŠK 5, str. 60) V ŠK je zapisano, da je bilo med naslednjim šol. l. v pionirski knjižnici izposojenih 4521 knjig, da so jih imeli 5659, učitelji pa

so si lahko izposodili 3681 knjig. (ŠK 5, str. 75) V šol. l. 1988/89 sta se pionirska in učiteljska knjižnica združili v šolsko knjižnico, v kroniki pa je zapisano, da so bili zaradi majhnega prostora učenci pri urah v knjižnici utesnjeni (le za 15 učencev), da je knjižnica delovala dnevno za posamezne razrede, da je potekala izposoja po urniku in da je bil večji obisk na razredni kot na predmetni stopnji, da so imeli učitelji strokovne knjige po kabinetih, da knjižnica še ni bila povsem urejena po normativih, zato tudi ni bilo zadostnih pogojev za boljše izvajanje knjižnične vzgoje in da je med šol. l. knjižničarka razstavljala nove knjige v avli. (ŠK 5, str. 93)

Za naslednja šol. l. v ŠK ni podatkov o številu knjig, pisci pa so opozarjali na potrebo po večjem prostoru za knjižnico. (ŠK 5, str. 118, 137, ŠK 6, str. 6, 149, ŠK 7, str. 7)

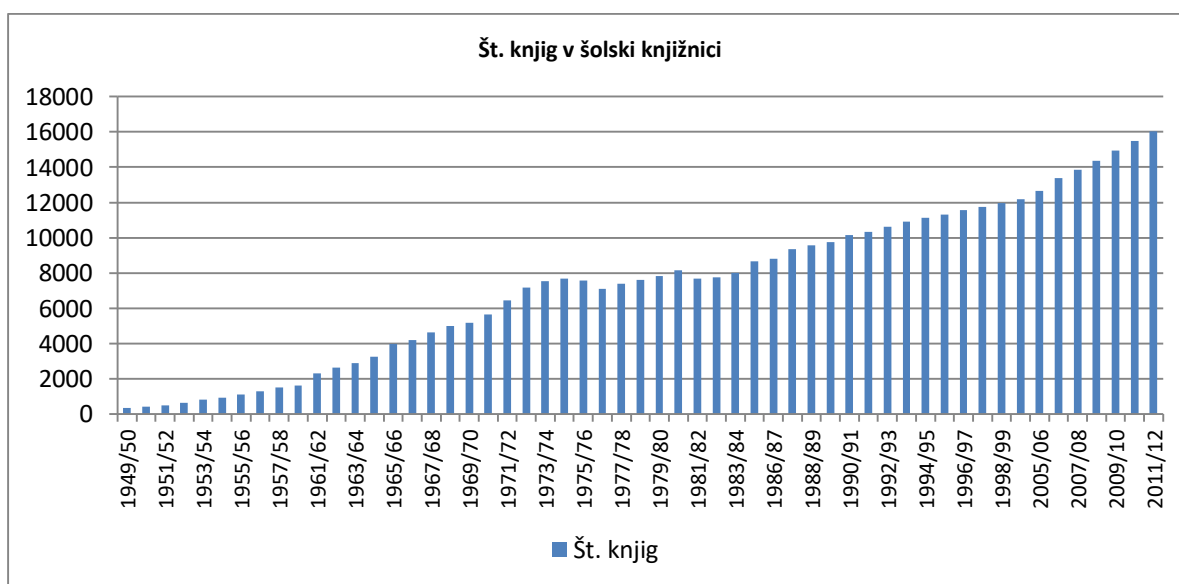
Leta 2000 so med letnimi počitnicami z notranjimi selitvami in adaptacijami uredili prostor za knjižnico in ga tudi ustrezno opremili. Delo v novi knjižnici je zaživelo z začetkom šol. l. 2001/02. (ŠK 7, str. 37) Naslednje šol. l. je bilo v šolski knjižnici 5497 obiskov. (ŠK 7, str. 87) V šol. l. 2005/06 je bila šolska knjižnica, ki jo je vodila Petra Vnuk, skozi vse leto dobro obiskana, v njej je bilo 12674 knjig. (ŠK 8, str. 28) Šolsko knjižnico so v mesecu septembru 2006 posodobili z novim prostorom – s čitalnico. Tega leta je učenka Ana Hrastnik narisala simbol knjižnice. (ŠK 8, str. 60) V šol. l. 2007/08 je bilo v šolski knjižnici 13871, naslednje šol. l. 14372 knjig. (ŠK 8, str. 97, ŠK 9, str. 9) V šol. l. 2011/12 je bilo v knjižnici 16039 knjig. (ŠK 10, str. 9)

Slika 1: Šolska knjižnica. (Foto: M. Vodovnik)

Slika 2: Simbol knjižnice je delo učenke Ane Hrastnik. (ŠK 8, str. 60)

Graf 1: Število knjig v šolski knjižnici od šol. l. 1949/50 do 2011/12.

2.2 BRALNA ZNAČKA

Bralna značko sta po češkem zgledu zasnovala pisatelj Leopold Suhodolčan in profesor slovenščine Stanko Kotnik. Prve Prežihove bralne značke so podelili maja 1961 v Kotljah na Koroškem. Sprva je bilo tekmovanje namenjeno osnovnošolcem od 3. do 8. razreda in dijakom vseh letnikov srednjih šol. (<http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=9>)

Bralne značke so bile poimenovane po slovenskih pisateljih in pesnikih, od začetka 90-ih let prejšnjega stol. pa je njeno geslo S knjigo v svet. Od 70-ih let prejšnjega stol. je organizacijsko delovala kot eden nacionalnih programov Zveze prijateljev mladine Slovenije, leta 2002 pa se je Bralna značka organizirala kot samostojno Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS. Gibanje se odvija na 99 % slovenskih OŠ, v branje pa je vključenih kar 75 % osnovnošolcev. V zadnjih 20-ih letih je organizirana tudi predšolska bralna značka, ki spodbuja starše, da berejo svojim otrokom v predšolskem obdobju.

(<http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=7>)

V začetku leta 1966 se je Občinska zveza prijateljev mladine Velenje povezala z OZPM Krško, saj so njihovi učenci že tekmovali za Kajuhovo bralno značko, istega leta je Medobčinski odbor sprejel Statut KBZ s pravilnikom o pridobitvi, s katerim so načrtali vsebinske in organizacijske temelje v občinah Velenje, Celje in Žalec. To odločitev so sprejeli, ker so bile tudi te tri občine povezane s pohodom legendarne XIV. divizije, katere pomemben član je bil Karel Destovnik–Kajuh, po katerem bralna značka nosi svoje ime. (Kordeš, N. 1996, str. 17)

V šol. l. 1966/67 je v Šmartnem ob Paki 38 tretješolcev, četrtošolcev in petošolcev prvič tekmovalo za osvojitev KBZ. Prebrali so knjige, ki so bile določene s pravilnikom, in pripravili zapiske, ki jih je pregledala in ocenila posebna komisija na šoli. Na slovesen način jih je ob koncu šol. l. 12 prejelo pohvalo, 26 pa bronasto značko. (ŠK 3, str. 34)

Prvo in drugo leto so učenci 3. razredov prejeli pohvalo, učenci 4. in 5. razredov bronasto KBZ, učenci 6. in 7. razredov srebrno KBZ. V šol. l. 1968/69 so učenci 2. razredov prejeli cicibanovo značko, učenci 8. razredov zlato KBZ. Od leta 1973 so učencem od 3. do 5. razreda podeljevali okroglo bronasto, srebrno in zlato KBZ. (Kordeš, N. 1996, str. 19)

V šol. l. 1967/68 so že na začetku leta začeli zbirati prijave tekmovalcev za KBZ, ki so pridno prebirali predpisane knjige in delali beležke. 17. aprila 1968 je 12 tretješolcev prejelo diplome iz rok pisateljice Branke Jurca in pisatelja Franceta Bevka, 22 bralcev od 4. do 7. razreda pa značke. (PK 1, str. 45, ŠK 3, str. 57, 58)

Slika 3: Elfrida Ambrožič, pobudnica KBZ leta 1966 v občini Velenje, pisatelja ter ravnatelj z gosti pred šolo. (ŠK 3, str. 57)

Slika 4: Pisatelja France Bevka, Branka Jurca in ravnatelj Franjo Karažinec na podelitvi KBZ. (ŠK 3, str. 57)

V šol. l. 1968/69 je za KBZ tekmovalo 161 učencev od 2. do 8. razreda. Pisatelj Tone Seliškar jim je na prireditvi 22. aprila 1969 podelil cicibanove in Kajuhove značke. (PK 1, str. 51, 52, ŠK 3, str. 70)

Slika 5: Gost Tone Seliškar stoji med vodjo KBZ na šoli Milico Dolejši in Elfrido Ambrožič. (ŠK 3, str. 70)

Slika 6: Pionirji so pisatelja toplo sprejeli v svoji sredi. (ŠK 3, str. 70)

Pisateljica Ela Peroci in pisatelj Mile Klopčič sta v šol. l. 1969/70 podelila 109. bralcem BZ. (PK 1, str. 57, ŠK 3, str. 86)

Slika 7: Ravnatelj Franjo Karažinec pred pionirji in gosti leta 1970. (PK 1, str. 57)

9. marca 1971 sta 154. bralcem podelila BZ pisatelj Miško Kranjec in pesnica Neža Maurer. (PK 1, str. 65, ŠK 3, str. 98)

V šol. l. 1971/72 je KBZ opravilo 216 bralcev. BZ so 7. aprila 1972 bralci prejeli od enega izmed začetnikov BZ, pisatelja Leopolda Suhodolčana. (PK 1, str. 73, ŠK 3, str. 113) Tudi v šol. l. 1972/73 je bilo za KBZ veliko zanimanja, saj je le-to opravilo kar 238 bralcev. Zaključek, 1. junija 1973, je bil združen s proslavo ob 400-letnici kmečkih uporov in z razstavo grafik na to temo. (PK 1, str. 83, ŠK 3, str. 135)

V šol. l. 1973/74 sta 22. februarja 1974 gosta, pisatelja Stane Terčak in Anton Ingolič, podelila KBZ 170. bralcem. (PK 2, str. 4)

V šol. l. 1974/75 je KBZ opravilo 246 bralcev. 21. marca 1975 je prejelo 42 učencev cicibanovo, 46 bronasto malo, 35 srebrno malo, 35 zlato malo, 24 bronasto, 30 srebrno in 34 zlato značko. (PK 2, str. 12, 13)

Kajetan Kovič in Ciril Kosmač sta 12. maja 1976 podelila KBZ 216. bralcem. (PK 2, str. 20) Na podelitvi KBZ, ki je bila v Tednu kulture mladih v kulturnem domu v Šmartnem ob Paki, kamor so bili povabljeni predstavniki družbeno-političnih organizacij in strank, so 8. junija 1977 podelili 51 cicibanovih, 48 malih bronastih, 40 malih srebrnih, 45 malih zlatih, 33 bronastih, 20 srebrnih, 21 zlatih KBZ 258. bralcem. (PK, str. 35, 36)

V šol. l. 1977/78 so prvošolci prvič prejeli cicibanovo priznanje, v tem letu pa so tisti, ki so v času osnovnega šolanja pridobili vse značke, prejeli tudi Kajuhovo pohvalo. (Kordeš, N. 1996, str. 20) To šol. l. na šoli v Šmartnem prvošolci še niso brali za KBZ. Na prireditvi, 8. februarja 1978, je prejelo KBZ 240 bralcev. Na prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku, ki je bila tudi v spomin 100-letnice rojstva pesnika Otona Župančiča, je bilo podeljenih 30 cicibanovih, 37 bronastih malih, 37 srebrnih malih, 39 zlatih malih, 40 bronastih, 31 srebrnih in 18 zlatih KBZ. (PK 2, str. 55)

V šol. l. 1978/79 so prvič sodelovali tudi pionirji iz prvih razredov, in sicer za Kajuhovo priznanje (13). Ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja 1979, je pesnica Neža Maurer podelila KBZ 246. pionirjem in mladincem. (PK 2, str. 75, 76, ŠK 4, str. 88)

Slika 8: Pisateljica Neža Maurer na prireditvi ob podelitvi KBZ. (ŠK 4, str. 88)

15. februarja 1980 so pisateljici Branka Jurca in Pavla Rovan ter sodelavka MK Celje, gospa Kladnik, na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku podelile KBZ 234. bralcem. (PK 2, str. 91, 92, ŠK 4, str. 104)

Sliki 9, 10: Pisateljica Branka Jurca z vodjo KBZ Ido Centrih, bralci, učitelji in gosti. (PK 2, str. 98, 99)

V šol. l. 1980/81 so 214 pionirjem in mladincem igralci Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku, 13. februarja 1981, podelili 33 Kajuhovih cicibanovih pohval, 42 cicibanovih značk, 20 malih bronastih značk, 35 malih srebrnih značk, 12 malih zlatih značk, 24 bronastih značk, 33 srebrnih značk in 15 zlatih značk. Učenci, ki so prejeli že vse možne značke, so dobili še Kajuhovo pohvalo in Kajuhovo pesniško zbirko. (PK 2, str. 111, 112, 113, ŠK 4, str. 117)

Ilustrator in glavni urednik Cicibana Božo Kos je 19. februarja 1982 nagradil 221 bralcev KBZ, in sicer jih je 37 prejelo cicibanovo pohvalo, 36 cicibanovo značko, 39 malo bronasto značko, 20 malo srebrno značko, 19 malo zlato značko, 12 bronasto značko, 25 srebrno značko, 33 zlato značko, 27 osmošolcev je prejelo še Kajuhovo pohvalo. (PK 3, str. 6)

Sliki 11, 12: Gost Božo Kos je na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku najprej risal, potem pa skupaj z vodjo Ido Centrih podelil KBZ pridnim bralcem. (PK 3, str. 14)

V šol. l. 1982/83 je podelitev KBZ potekala na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja 1983. 27 prvošolcev je prejelo cicibanove pohvale, 35 drugošolcev cicibanove značke, 23 tretješolcev malo bronasto značko, 27 četrtošolcev malo srebrno značko, 16 petošolcev malo zlato značko, 22 šestošolcev bronasto značko, 15 sedmošolcev srebrno značko in 23 osmošolcev zlato značko. Osem osmošolcev, ki so osvojili vse možne KBZ, je dobilo še Kajuhove pohvale. (PK 3, str. 29, 31, 32)

22. februarja 1984 je literat Tone Partljič podelil KBZ 201-emu tekmovalcu na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku in ob obletnici smrti Karla Destovnika–Kajuha. Podelil je 41 cicibanovih pohval, 27 cicibanovih značk, 36 malih bronastih značk, 25 malih srebrnih značk, 26 malih zlatih značk, 15 bronastih značk, 19 srebrnih značk in 12 zlatih značk. Sedem učencev je prejelo še posebno pohvalo za prizadevno branje v vseh osmih letih. (PK 3, str. 59, 60)

V šol. l. 1984/85 je na prireditvi 22. februarja 1985 umetnica Svetlana Makarovič podelila KBZ 200. pionirjem in mladincem. (PK 3, str. 79, 80)

Sliki 13, 14: Svetlana Makarovič se je mladim bralcem najprej predstavila, potem pa jim je podelila KBZ. (PK 3, str. 87, ŠK 5, str. 27)

27. marca 1986 je 217. tekmovalcem KBZ podelila gledališka igralka Ljerka Belak, in sicer 40 cicibanovih pohval, 34 cicibanovih značk, 34 malih bronastih značk, 23 malih srebrnih

značk, 29 malih zlatih značk, 18 bronastih značk, 27 srebrnih značk in 12 zlatih značk. Šest učencev je dobilo pohvalo za osvojitve vseh možnih BZ. (PK 3, str. 97, 98, 99)

Sliki 15, 16: Gledališka igralka Ljerka Belak in člani gledališke skupine, ki je izvedla premiero predstave Hiše, so nagradili mlade bralce KBZ. (PK 3, str. 112, 113)

220 bralcev je 13. februarja 1987 prejelo KBZ iz rok pesnika Toneta Pavčka. Na prireditvi, na kateri so se člani Gledališča pod kozolcem predstavili s priložnostnim programom Prvo berilo, je Pavček podelil 36 cicibanovih pohval, 35 cicibanovih značk, 28 malih bronastih značk, 33 malih srebrnih značk, 20 malih zlatih značk, 23 bronastih značk, 18 srebrnih značk, 25 zlatih značk, 18. učencem pa je podelil še Kajuhovo pohvalo in Kajuhovo pesniško zbirko, ker so osvojili vse možne BZ. (PK 3, str. 120, 121, ŠK 5, str. 62)

V šol. l. 1987/88 je 22. februarja 1988 skladatelj Janez Bitenc podelil 222. bralcem 41 cicibanovih pohval, 36 cicibanovih značk, 30 malih bronastih značk, 28 malih srebrnih značk, 24 malih zlatih značk, 24 bronastih značk, 21 srebrnih značk, 18 zlatih značk ter Kajuhovo pesniško zbirko Jaz sem droben, droben list učencem osmih razredov. Skladatelj je prvič predstavil glasbeno pravljico Zvonček, ki jo je napisal dva dneva prej. (PK 4, str. 7, 8, ŠK 5, str. 81)

Sliki 17, 18: Skladatelj Janez Bitenc med bralci KBZ leta 1988. (PK 4, str. 19)

27. marca 1989 je amaterski gledališki igralec Jože Robida, dobitnik Napotnikove nagrade, 217. učencem podelil 45 cicibanovih pohval, 35 cicibanovih značk, 32 malih bronastih značk, 24 malih srebrnih značk, 25 malih zlatih značk, 22 bronastih značk, 18 srebrnih značk, 16

zlatih značk ter 16. osmošolcem še posebno priznanje, ker so osvojili vse možne značke. (PK 4, str. 29, 30, ŠK 5, str. 95)

V šol. l. 1989/90 je Jože Hudales, kustos in direktor Muzeja na velenjskem gradu, na prireditvi 29. marca 1990 214. bralcem podelil KBZ, in sicer 39 cicibanovih pohval, 39 cicibanovih značk, 39 malih bronastih značk, 30 malih srebrnih značk, 11 malih zlatih značk, 20 bronastih značk, 19 srebrnih značk, 17 zlatih značk, 17 Kajuhovih pohval in pesniško zbirko Jaz sem droben, droben list osmošolcem, ki so osvojili vse KBZ. (PK 4, str. 45, 46)

Slika 19: Razstavo Iz babičine skrinje so pomagali urediti kustosi muzeja Velenje. Razstavljenih je bilo čez 800 eksponatov. Oddelčne skupnosti pa so predstavile star običaj ali navado. (PK 4, str. 56)

V šol. l. 1991/92 sta gosta prireditve Nace Simončič in Darko Okorn s Tačkom 16. osmošolcem podelila priznanje za osem let pridnega branja. (ŠK 5, str. 140)

Naslednje šol. l. je bil gost Miha Mate. V šol. l. 1993/94 se je bralcem predstavil Boris A. Novak. (ŠK 6, str. 39)

Slika 20: Gost Boris A. Novak s šolsko gledališko skupino. (ŠK 6, str. 39)

Tudi v šol. l. 1994/95 so učenci pridno brali. Na prireditvi je bila povabljen pisateljica Branka Jurca, vendar se prireditve zaradi bolezni ni mogla udeležiti. Ilustrator Daniel Demšar je bralcem razdelil značke in priznanja, 19. osmošolcem pa priznanja za 8-letno prebiranje knjig. (ŠK 6, str. 60)

Sliki 21, 22: KBZ je podelil ilustrator Daniel Demšar, kulturni program pa so pripravili učenci 3. a in 3. b s svojimi razredničarkama. (ŠK 6, str. 60, 61)

Pisatelj Bogdan Novak je 7. februarja 1996 22. osmošolcem podelil priznanje za 8-letno prebiranje knjig v okviru gibanja KBZ. (ŠK 6, str. 88)

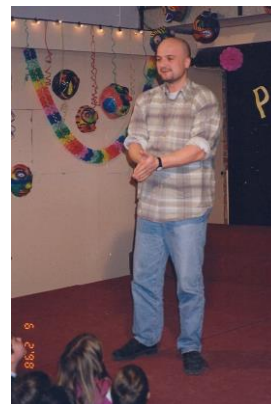

Sliki 23, 24: Zbor z zborovodjem Matjažem Železnikom je zapeval, Bogdan Novak pa je predstavil svoje delo in podelil KBZ. (ŠK 6. str. 94)

7. februarja 1997 je Desa Muck na prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku podelila 20. osmošolcem priznanje za 8-letno prebiranje knjig. (ŠK 6, str. 109, 119)

Slika 25: Desa Muck med bralci KBZ. (ŠK 6, str. 113)

Slika 26: Primož Suhodolčan, gost prireditve leta 1998. (ŠK 6, str. 133)

30 let Kajuhove bralne značke

Knjige že dolgo prijateljice mladih Šalečanov

Se kdaj ustavite na otroškem oddelku knjižnice in prisluhnete malčkom, že takim, ki komaj dobro hodijo, berejo pa jim še mamice in očki, kako radi se pogovarjajo o knjigah? Še bolj jih bodo vzljubili, ko bodo prišli vsaj do male šole, kjer bodo že lahko tekmovali za priznanje, imenovano sonček. Skozi osnovno šolo se bodo »prebijali« ob branju knjig za Kajuhovo bralno značko in na koncu osmega razreda jih bo v generaciji vsaj 200, ki si jo bodo prislužili vseh osem let. Ali pa jih bo takrat že veliko več. Toliko jih je namreč danes.

Kajuhova bralna značka bo kmalu »stara« 30 let. Malo za človeka, a veliko za takšno priz-

nanje za branje. Februarja 1967 so bile namreč prvič podeljene Kajuhove bralne značke. Več o teh začetkih nam je povedala sekretarka MZPM Velenje, ki večino let bdi nad akcijo. »Letos bi radi posvetili pozornost vsem začetnikom Kajuhove bralne značke, seveda tudi otrokom, mentorjem in staršem. Načrtujemo, da bomo tridesetletnico obeležili 25. februarja. Sicer pa je pobuda za akcijo branja lepih knjig rojena na šoli Karla Destovnika Kajuha v Šoštanju. Vodja gibanja je bila slavistka na šoli Nežka Mlakarjeva, pomagal pa ji je ravnatelj Karel Kordeš. Z pogovori je prišlo do sodelovanj z OZPM, kjer je takrat delala gospa Ambrožič. Giibanje

se je kmalu razširilo iz te šoštanjske šole še na velenjske šole. 30 let je hitro minilo, v akciji pa je sodelovalo reš mnogo osnovnošolcev.« Lansko leto je bila namreč narejena tudi raziskovalna naloga na to temo in v njej je ugotovljeno, da si je tekom vseh teh let preko 50 odstotkov otrok vsako leto »prijbralo« značko. Če računamo, da je vsako leto v generaciji okrog 6 tisoč otrok, dobimo v tridesetih letih ogromno številko. »Upam, da jim je veliko lepega ostalo, da so tako postali še bolj Slovenci, bolj izobraženi in humani,« je dodala Tinca Kovač.

Od lanskega šolskega leta je akcija razširjena tudi na populacijo predšolskih otrok.

MZPM Velenje je takrat prvič izvedla branje v vrtcih. »V Velenju smo imeli 93 mladih bralcev. Letos, ko je akcija razširjena tudi v Šoštanju in Šmartnem ob Paki pa že govorimo o velikí množici mladih bralcev, saj jih je okoli 500. Mladi bralci na koncu dobijo sončke.«

Visoke obletnice so se spomnili tudi drugače. Od letos dalje bodo učenci na predmetni stopnji, ki bodo osvojili Kajuhovo bralno značko, prejeli lepe nove mape. Oblikoval jih je mladi Rok Poles. »Tudi to, da smo akcijo ohranili z imenom Kajuhova bralna značka, saj se drugje po Sloveniji imenuje »S knjigo v svet«, se nam zdi lepo in prav,« je pogovor zaključila sogovornica.

■ Bojana Špegel

Slika 27: 30 let Kajuhove bralne značke – Naš čas, 6. 3. 1997. (ŠK 6, str. 119)

6. februarja 1998 je bil gost prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku pisatelj Primož Suhodolčan, ki je s svojim nastopom nagradil 276 bralcev KBZ, 9. februarja 1999 pa pisatelj Dim Zupan, ki je nagradil 276 bralcev KBZ. (ŠK 6, str. 130, 154)

7. februarja 2000 so bili gostje prvi dobitniki BZ v šol. l. 1966/67, in sicer Bojan Prašnikar, Fanika Krbavac, Boris Krevzel in Alojz Podgoršek, ki so nagradili 215 bralcev KBZ, 23. osmošolcem pa so podelili tudi priznanje ZPM za 8-letno uspešno branje knjig. (ŠK 7, str. 6, 12)

Sliki 28, 29: Dan pred kulturnim praznikom so učenci predstavili Prešerna, vodja KBZ Metka Marovt in gostje pa so številnim bralcem podelili KBZ. (ŠK 7, str. 16, 17)

13. februarja 2001 sta Eva Škofič Maurer in Jana Milčinski 229 bralcev KBZ nagradili z nastopom, 19. osmošolcem pa podelili priznanje za osemletno sodelovanje pri BZ. (ŠK 7, str. 40) 7. februarja 2002 sta bralcem dan popestrila pisatelj Feri Lainšček in Milivoj Roš. (ŠK 7, str. 68)

V šol. l. 2002/03 so člani New Swing kvarteta nagradili 120 bralcev razredne stopnje in 75 bralcev predmetne stopnje, ki so opravili KBZ, na prireditvi ob slovenskem kulturnem prazniku, 28. osmošolcem so podelili posebno priznanje za osemletno sodelovanje pri BZ. (ŠK 7, str. 89)

Slika 30: Mladi bralci so prisluhnili petju New Swing kvarteta. (ŠK 7, str. 94)

24. maja 2004 je bil gost prireditve ob zaključku KBZ Marjan Marinšek, »oče« Pike Nogavičke, ki je skupaj s Tanjo Postružnik v vlogi Pike Nogavičke nagradil 239 bralcev (160 učencev RS in 79 učencev PS), 23. osmošolcem pa je podelil posebna priznanja za osemletno sodelovanje pri KBZ. (ŠK 7, str. 115)

7. februarja 2005 je bil gost prireditve ob zaključku KBZ pisatelj Primož Suhodolčan. (ŠK 8, str. 11)

Slika 31: Pisatelj Primož Suhodolčan je podelil KBZ leta 2005. (ŠK 8, str. 11)

11. maja 2006 je bila izvedena podelitev KBZ v okviru projekta Na krilih domišljije, Slovenski mladinski filmski junaki. 250 bralcev KBZ sta nagradila Žiga Deršek v vlogi Kekca in Boštjan Oder v vlogi Krpanove kobilice. (ŠK 8, str. 28)

V šol. l. 2006/07 je bila organizirana podelitev KBZ za 234 bralcev na prireditvi ob koncu šol. l. Priznanje za osemletno branje knjig za KBZ je prejelo 20 učenk in učencev. (ŠK 8, str. 60, 61, 89)

23. aprila 2008 je bilo nagrajenih 211 bralcev KBZ na kulturnem dnevu z naslovom Knjiga mene briga. Pisatelj Andrej Rozman Roza je 14. zlatim bralcem podelil priznanje, 12. maja pa so se le-ti udeležili še zaključne prireditve MZPM v Velenju, kjer so prejeli knjižne nagrade. (ŠK 8, str. 97)

Knjiga mene briga

Na osnovni šoli bratov Letonja je v sredo, 23. aprila, potekal kulturni dan z geslom: "Knjiga mene briga", na katerem so sodelovali učenci od prvega do devetega razreda; obiskal pa nas je tudi pisatelj.

njena prihajajočima praznikoma - dnevu upora proti okupatorju in prazniku dela. Po oddelkih so spoznavali njun pomen, izdelali pa so tudi lepe plakate, s katerimi so okrasili šolsko avlo. Tako je šola dobivala praznično podobo.

Po malici se je dogajanje prestavilo v šolsko avlo. Učenci A-razredov so se pomerili z učenci B-razredov v poznavanju prebranih književnih del. Ravnatelj Bojan

ral nas je svojimi pesmimi ter ugankami in našim najmlajšim učencem kar ni zmanjkalo vprašanj. Navdušenje se še ni poleglo; ko je bil na vrsti sklepni del prireditve: podelitev bralnih značk. Na OŠ bratov Letonja je letos bralno značko osvojilo 205 učencev. Posebej pa smo ponosni na naše zlate bralce - 14 devetošolcev se lahko pohvali z osemletno zvestobo knjigi. Čestitamo!

Prvo šolsko uro so učenci in njihovi učitelji namenili zaključku bralnega projekta, ki poteka na šoli drugo leto. Učenci so od septembra spoznavali dela sodobnih slovenskih avtorjev in čas je že bil, da pokažejo svoje znanje: po razredih so izvedli kviz in izbrali najboljše. Druga ura je bila name-

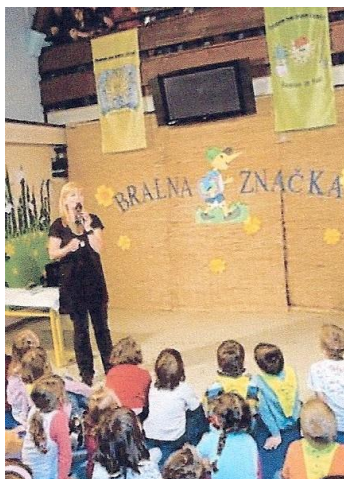
Juras je razglasil zmagovalce in poudaril pomen bralne kulture. Na veliko veselje svojih navijačev so zmagali učenci iz A-oddelkov, ki so za nagrado dobili knjižno nagrado. Letos smo na našo šolo ob tej priložnosti povabili znanega slovenskega pisatelja in igralca Andreja Rozmana - Rozo. Oča-

Želimo si, da smo z našim kulturnim dnevom, ki smo ga sklenili ob 12.00 uri, spodbudili naše učence, da bodo ostali pridni bralci tudi v prihodnje.

■ J. P.

Slika 32: Zlati bralci z gostom Andrejem Rozmanom Rozo, ravnateljem Bojanom Jurasom in mentorjem KBZ Jurijem Prodnikom v članku Našega časa. (ŠK 8, str. 110)

V šol. l. 2008/09 je potekala podelitev KBZ 216. bralcem ob svetovnem dnevu knjige, 23. aprila, in sicer na kulturnem dnevu. Predstavila se je pisateljica Janja Vidmar. 13 zlatih bralcev, ki so vseh osem let prebirali knjige, se je 11. maja 2009 udeležilo zaključne prireditve v Velenju. (ŠK 9, str. 9)

Sliki 33, 34: Janja Vidmar z zlatimi bralci, ravnateljem in mentorjem. (ŠK 9, str. 24)

13. 5. 2010 je v Velenju prejelo priznanje za osemletno branje knjig in knjižno nagrado 12 devetošolcev. Učenci so brali še za nemško in angleško bralno značko. (ŠK 9, str. 71, 72, 90)
Pisatelj Slavko Pregl je na zaključku bralnega projekta Beremo in se družimo 23. maja 2011 nagradil 206 bralcev KBZ. (ŠK 9, str. 143)

Slika 35: Gost na podelitvi KBZ Slavko Pregl z voditeljicami programa. (ŠK 9, str. 114)

23. maja 2012 je v Velenju 10 devetošolcev prejelo priznanja za zvestobo lepi knjigi in BZ. (ŠK 10, str. 41)

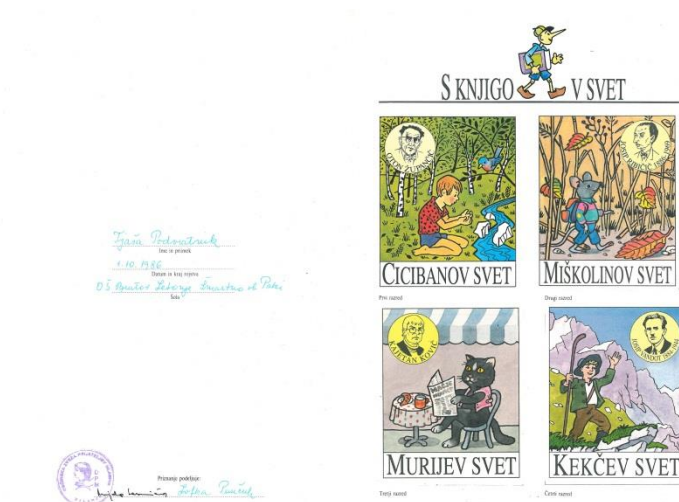
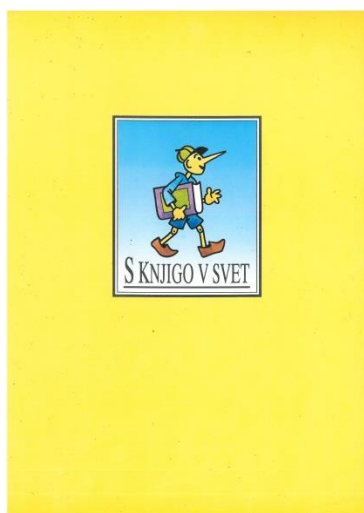

Sliki 36, 37: Bronasto, srebrno in zlato malo KBZ so prejeli tretješolci, četrtošolci in petošolci med šol. l. 1974/75 in 1989/90. (Foto: M. Vodovnik)

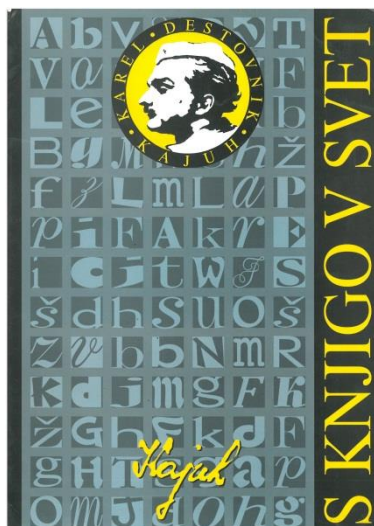
Mladi zgodovinarji: Kar je hrana za telo, je knjiga za dušo.
Raziskovalna naloga, Osnovna šola bratov Letonja Šmartno ob Paki, 2013.

Slika 38: Bronasto, srebrno in zlato KBZ so prejeli šestošolci, sedmošolci in osmošolci med šol. l. 1974/75 in 1989/90. (Foto: M. Vodovnik)

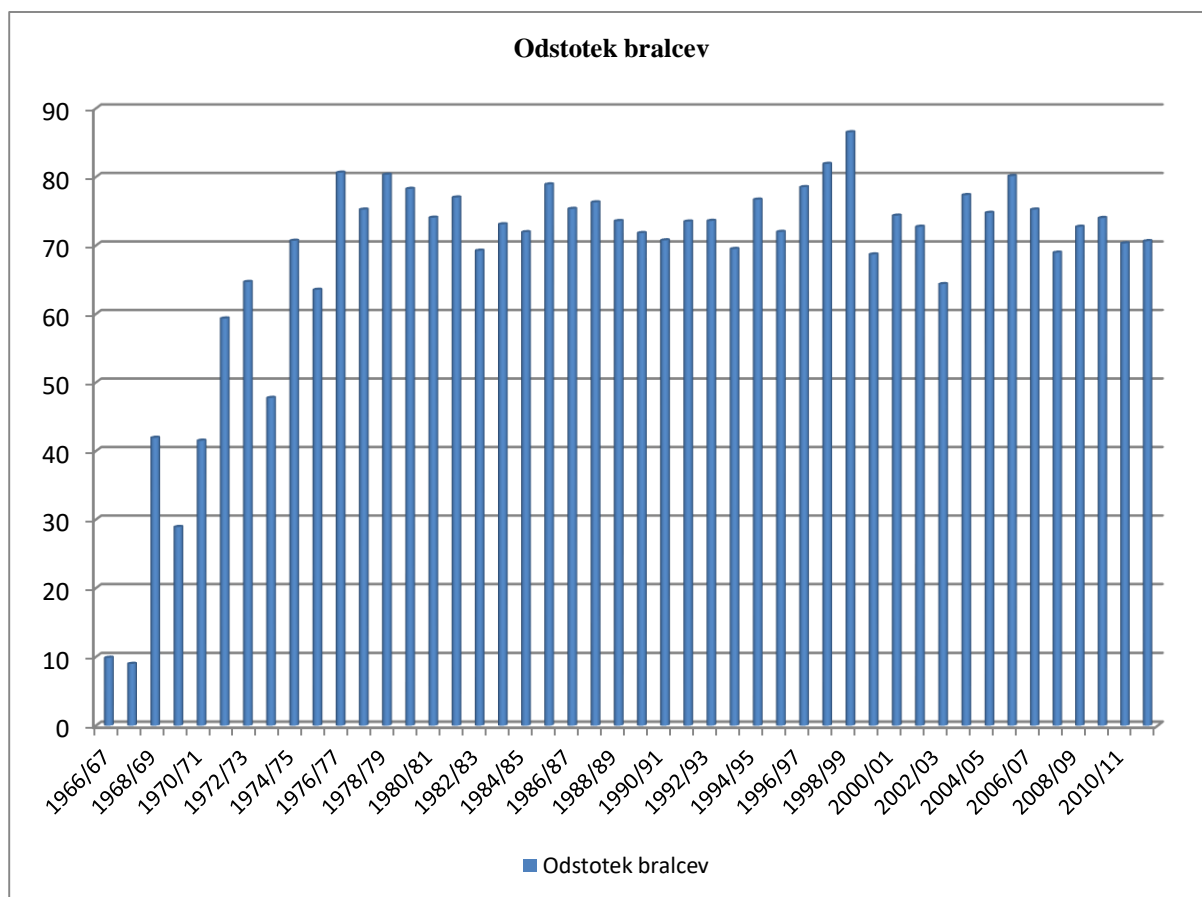

Sliki 39, 40: Prva Tjašina mapa se je z nalepkami napolnila na RS. (Mapa je last mentorice Tjaše Podvratnik.)

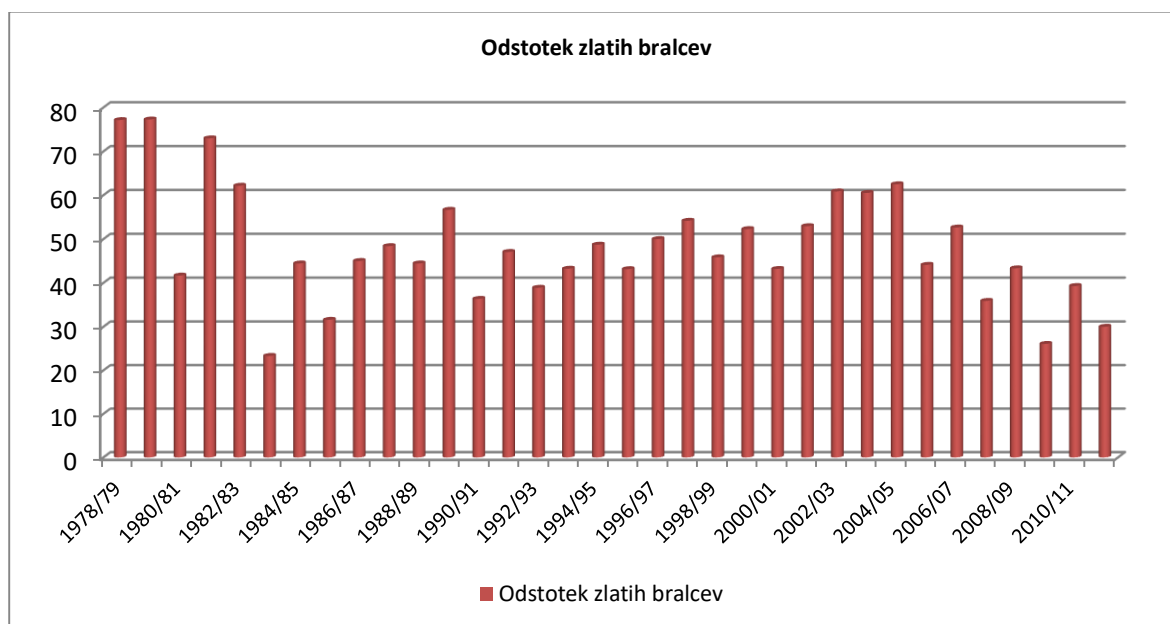
Sliki 41, 42: V Šaleški dolini mladi bralci v OŠ še vedno tekmujejo za KBZ, vsako leto pa prejmejo nagradno nalepko v gibanju S knjigo v svet. (Mapa je last Tjaše Podvratnik.)

V kronikah smo našli podatke o številu učencev, ki so prebrali knjige za KBZ, ter jih obdelali. Iz podatkov je razvidno, da je branje za KBZ na šoli od šol. l. 1966/67 do danes, da je bilo prva leta malo prejemnikov, ker se je branje postopoma uvajalo po razredih, da je več kot 80 % učencev prebralo knjige v šol. l. 1976/77, 1978/79, 1997/98 in 2005/06. Največji odstotek bralcev, kar 86,52 %, jih je prejelo KBZ v šol. l. 1998/99, v zadnjih letih pa se število bralcev giblje okoli 70 %.

Graf 2: Odstotek prejemnikov KBZ od šol. l. 1966/67 do 2011/12.

V tabelah št. 16 do 18 je predstavljeno tudi število zlatih bralcev oz. tistih učencev, ki so na koncu šolanja prejeli posebno priznanje za opravljeno KBZ v vseh letih šolanja. Najnižji odstotek zlatih bralcev je bil v šol. l. 1983/84 – 23,33 %, največji – 77,27 % v šol. l. 1979/80.

Graf 3: Odstotek zlatih bralcev od šol. l. 1978/79 do 2011/12.

2.3 BRALNI PROJEKTI

Od leta 2005 tudi na naši šoli poteka **nacionalni projekt Rastem s knjigo**. Knjižnica Velenje, enota Šmartno ob Paki, povabi sedmošolce, da spoznajo organiziranost in delovanje knjižnice, vsakemu učencu pa podari izvirno slovensko mladinsko leposlovno delo. (ŠK 9, str. 115) Tako so sedmošolci v šol. l. 2006/07 prejeli knjigo avtorice Neli Kodrič z naslovom Na drugi strani, v šol. l. 2007/08 knjigo Spričevalo avtorja Slavka Pregla, v šol. l. 2008/09 Vrane avtorja Ervina Fritza, v šol. l. 2009/10 knjigo avtorja Dušana Čaterja Pojdi z mano, v šol. l. 2010/11 knjigo Toneta Pavčka Majnice (fulaste pesmi) (ŠK 9, str. 115), v šol. l. 2011/12 knjigo Dese Muck z naslovom Blazno resno o šoli (ŠK 10, str. 24), ter v šol. l. 2012/13 knjigo Zlati zob avtorja Tadeja Goloba.

Sliki 43, 44: Sedmošolci v Knjižnici Velenje, enota Šmartno ob Paki, leta 2010.
(ŠK 9, str. 115)

Od šol. l. 2006/07 se na šoli izvaja **Projekt razvijanje bralne kulture**. Cilj projekta je vzpodbujanje branja učencev in pozitivno vplivati na dolgoročne motivacijske strategije za branje. Vodja šolske knjižnice pripravi vsako šol. l. skupaj z učitelji slovenščine in razredne stopnje seznam knjig, ki jih učenci preberejo, potem pa na zaključku bralnega projekta ob dnevu knjige v mesecu aprilu s kulturnim dnevom zaključijo vsakoletni projekt. V šol. l. 2007/08 je nosil projekt naslov Knjiga mene briga, naslednje šol. l. Beremo in se spoznavamo, potem Medsebojni odnosi in njihovo izboljšanje, v šol. l. 2011/12 S knjigo v pravljčni svet. (ŠK 10, str. 23)

Sliki 45, 46: 26. aprila 2012 so bili gostje kulturnega dne, ki je bil zaključek bralnega projekta, literarna ustvarjalka Jasna Markuš, ilustrator Simon Sanda, gledališka igralka Irena Varga in lastnica založbe Pivec Milena Pivec. (Foto: Z. Habot)

Mentorica Petra Vnuk je v šol. l. 2011/12 izvedla tri **bibliopreventivne** delavnice v sklopu dela z nadarjenimi učenci. (ŠK 10, str. 44)

3 REZULTATI IN RAZPRAVA

3.1 ANALIZA ANKETE

S pomočjo ankete smo želeli spoznati, kako so se spreminjale bralne navade mladih, kdo jim je kupil prve knjige, kdo bral, kje so dobili knjige, zakaj in koliko knjig so prebrali in katere knjige so imeli v domači knjižnici v času njihove mladosti. Izdelali smo anketo, ki smo jo razdelili učencem od 6. do 9. razreda in jih prosili, da jo rešijo njihovi sorodniki in znanci predvidene starosti. In kako smo oblikovali starostne skupine? Odločili smo se, da so v 1. starostni skupini anketirani, ki preživljajo mladostno obdobje, v 2. starostni skupini so anketirani, ki so zaposleni, starši oz. osebe, ki so že brale za KBZ, in v 3. starostni skupini anketirani, ki so rojeni do 2. svetovne vojne.

HIPOTEZE:

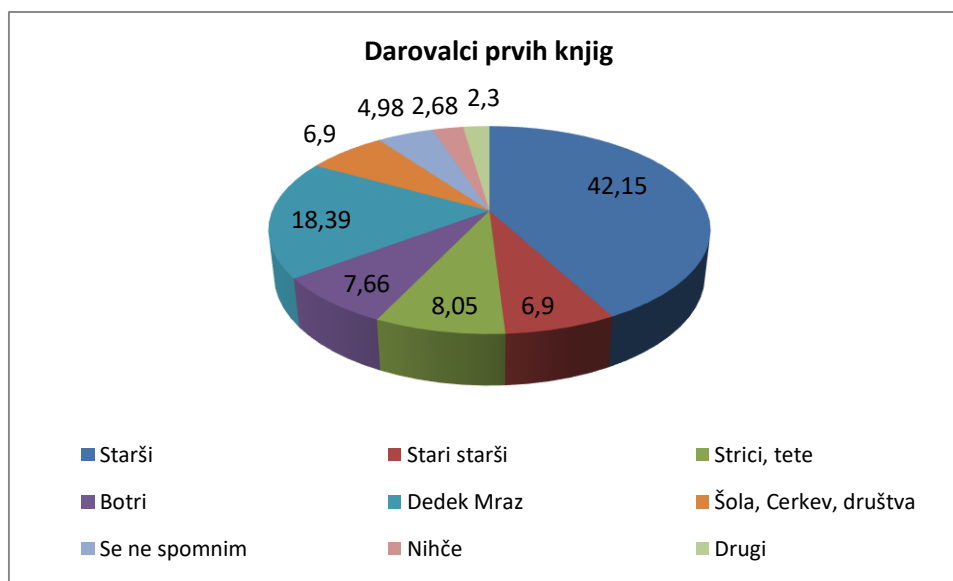
- Večina mladih bere, posegajo pa po različnih knjigah.
- Največkrat so otrokom podarili prve knjige starši, ki so jim tudi največ brali.
- Najmlajši so največkrat prebiral pravljice, mladostniki šolske učbenike in stripe.
- Dekleta so brala več knjig kot fantje.
- Dekleta so prebrala več knjig na leto kot fantje.
- Večina si je sposodila knjige v šolski knjižnici.
- Za domače branje so dekleta brala več kot fantje, danes beremo več kot nekoč.
- Za bralno značko je bralo več deklet kot fantov, danes manj kot včasih.
- Danes je v domačih knjižnicah več knjig kot nekoč.

Anketo je izpolnilo 39 anketirancev, starih od 15 do 20 let, 87 oseb, starih od 40 do 50 let, in 27 oseb, starih nad 70 let, od tega 65 moških in 88 žensk, skupaj **153** oseb.

Na vprašanje **Katere knjige ste brali v času Vašega otroštva** (do 10. leta) so anketirani ne glede na spol in starostno skupino izbrali podobno, in sicer so največ brali pravljice in šolske učbenike. Anketirani, stari od 15 do 20 let, tudi stripe, anketirani, starejši od 70 let, pa knjige z versko vsebino. Našo hipotezo smo z raziskavo potrdili.

Z analizo ankete smo ugotovili, da se je v **obdobju odraščanja** (po 10. letu) izbor knjig med spoloma spremenil, da so fantje 1. starostne skupine poleg šolskih učbenikov največkrat izbrali stripe in pustolovske knjige, 3. starostne skupine pa strokovne knjige, dekleta 1. in 2. starostne skupine ljubezenske romane, 3. starostne skupine pa verske knjige. Hipotezo smo z raziskavo ovrgli.

Iz podatkov v tabeli je razvidno, **da so darovalci prvih knjig** otrokom največkrat starši (42,15 %), na drugem mestu pa dedek Mraz (18,39 %). Ni nas presenetilo, da se starejši ne spomnijo, kdo jim je podaril prve knjige in da samo 2,30 % anketiranih ni prejelo knjige. Z raziskavo smo hipotezo potrdili.

Graf 4: Darovalci prvih knjig.

Na vprašanje **Kdo Vam je največ bral v otroštvu** so v vseh starostnih skupinah na prvem mestu starši, je pa odstotek branja staršev v 1. starostni skupini večji kot v 2. starostni skupini ter v 2. starostni skupini večji kot v 3. starostni skupini. V odgovorih pa ni bistvenih razlik med spoloma. Tudi to hipotezo smo z raziskavo potrdili.

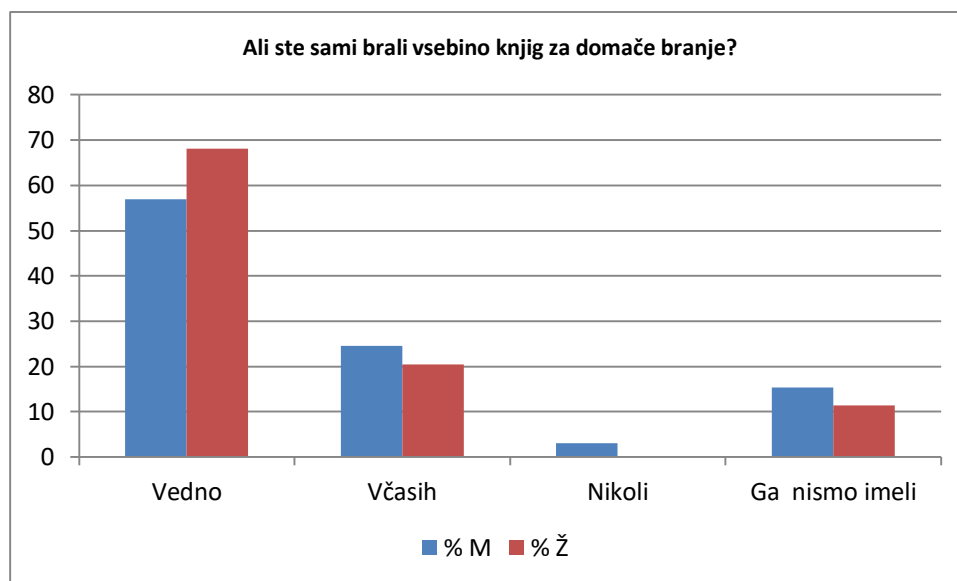
Kar 52,21 % anketiranih je v mladosti bralo zaradi njihovega lastnega interesa, 31,33 % pa, ker so zahtevali učitelji. Iz podatkov je razvidno, da se interes anketiranih za branje po starostnih skupinah od 1. do 3. veča, glede na spol pa ni bistvenih razlik, zato smo z raziskavo hipotezo ovrgli.

Tudi na vprašanje **Zakaj ste sami želeli brati** se odgovori glede na spol ne razlikujejo, se pa razlikujejo glede na starostno skupino. V 1. starostni skupini je odstotek tistih, ki berejo zaradi dolgega časa, bistveno večji od ostalih starostnih skupin. V vseh starostnih skupinah pa jih je največ bralo za zabavo in sprostitve, manj zaradi širjenja znanja.

Zanimalo nas je tudi, **koliko knjig so povprečno prebrali na leto**. Največji odstotek moških je prebralo do povprečno 5 knjig na leto, največji odstotek žensk od 6 do 10 knjig na leto. Nas pa je presenetil podatek, da jih je večina v mladosti prebralo samo do 25 knjig povprečno na leto, torej samo 2 na mesec, in da več kot 100 knjig prebereta dva anketirana 1. starostne skupine. Hipotezo, da so dekleta prebrala več knjig na mesec kot fantje, z raziskavo potrjujemo, je pa ta razlika manjša, kot smo predvidevali.

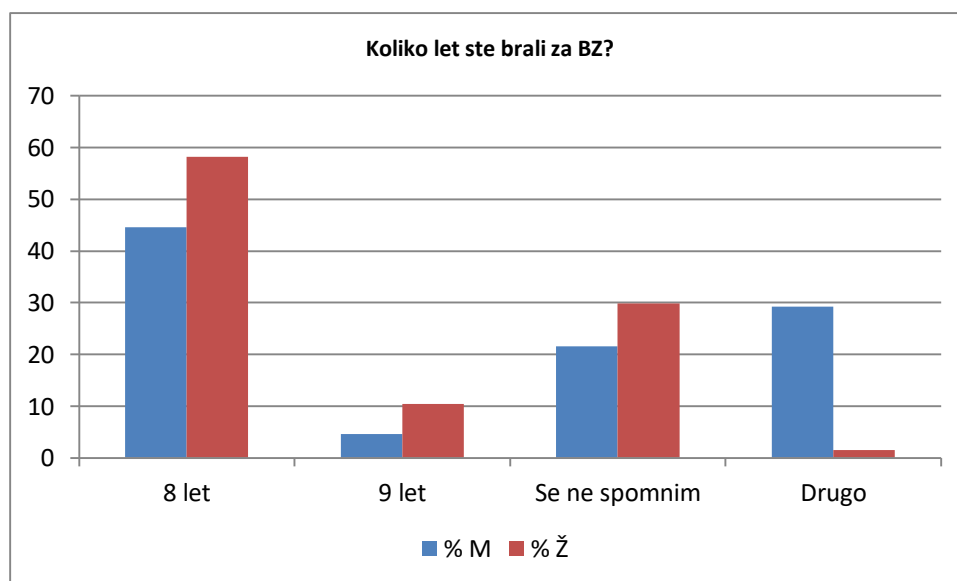
Tudi pri vprašanju **Kje ste dobili knjige, ki ste jih prebrali v času Vaše mladosti**, ni večjih razlik v odgovorih po spolu. Medtem ko so jih anketirani 2. in 3. starostne skupine imeli doma, si jih anketirani 1. starostne skupine največkrat izposodijo v šolski in krajevni knjižnici. Tako smo to hipotezo delno potrdili.

Knjig za domače branje je vedno prebralo več deklet kot fantov, nikoli pa ga nista prebrala dva anketirana 1. starostne skupine. Večina anketiranih 3. starostne skupine meni, da branja knjig za domače branje niso imeli. Našo hipotezo je raziskava potrdila.

Graf 5: Branje knjig za domače branje.

Največja razlika v odgovorih med spoloma se je pokazala pri vprašanju **Koliko let ste brali knjige za BZ**. Kakor smo predvidevali, je kar 68,66 % deklet bralo knjige za BZ osem ali devet let in le 49,24 % fantov. Vsi anketirani 3. starostne skupine pa so odgovorili, da je ni bilo ali da se ne spomnijo. Našo hipotezo smo z raziskavo potrdili.

Graf 6: Branje knjig za BZ.

Zanimalo nas je še **Katere knjige so imeli v domači knjižnici v času mladosti**. Iz podatkov je razvidno, da ima 1. starostna skupina v domači knjižnici več vrst knjig, kot jih je v mladosti imela 2. starostna skupina in da je imela 2. starostna skupina doma več vrst knjig kot 3. starostna skupina. Medtem ko so v mladosti anketirani 3. starostne skupine imeli največ knjig z versko vsebino ter klasičnih romanov, so anketirani 2. starostne skupine imeli največ slikanic, pravljic ter leksikonov, imajo anketirani 1. starostne skupine vse vrste knjig v približno enaki količini. Veseli smo tudi podatka, da imajo vsi domačo knjižnico, da jo ohranjajo in kupujejo nove knjige. Tako si lahko vsak že iz domače knjižnice vzame knjigo in jo prebere.

3.2 POVEDALI SO NAM

Na prošnjo **Napišite anekdoto, ki se vam je zgodila v času vaše mladosti v zvezi s knjigami in z branjem** je anketirani **moški, star od 15 do 20 let**, napisal: »Do 4. razreda sva s sošolcem brala knjige in učiteljici pripovedovala obnove ter bila vse štiri razrede prva pri osvojitvi bralne značke. V teh štirih letih prizadevnega branja nisva dobila za ta trud nobene nagrade. Zato v petem razredu nisva prebrala nobene knjige, je pa tisti, ki je bil potem najhitrejši pri branju knjig za bralno značko, dobil bogato nagrado, kar naju je tako ujezilo, da nisva nikdar več prebrala nobene knjige niti za bralno značko niti za obvezno domače branje.«

Anketirana ženska, stara od 15 do 20 let, je napisala: »Po nesreči sem strgala list in ker sem priznala, nisem bila kaznovana.«

Anketirani moški, stari od 40 do 50 let, so napisali:

- »Ko sem začel brati, običajno zvečer, nisem mogel nehati, zato mi je oče večkrat izklopil elektriko. Ker nisem več videl, sem moral končati.«
- »Ker sem hotel kar naprej brati, sem se skrival pod odejo in si svetil z baterijsko svetilko. Zjutraj sem imel velikokrat rdeče oči.«
- »V 5. razredu, ko sem prejel prvo priznanje šolske knjižnice, je bila najbolj presenečena razredničarka!«
- »Ko sem že znal dovolj dobro brati, sem v knjigi večkrat preskočil cele odstavke, saj se mi je mudilo igrat. Stara mama, ki me je največkrat učila brati, tega sploh ni opazila.«
- »Ker so se mi potrgale platnice, sem bil okaran.«
- »V 6. razredu sem prebral čez dvesto knjig.«

Anketirane ženske, stare od 40 do 50 let, so napisale:

- »Namesto da bi se učila, sem raje brala knjige. Od začetka pravljice, potem Vinetuja in ostale. Ko je prišla mama preverit če se učim sem knjige hitro zamenjala.«
- »Učiteljica slovenščine nam je med razlago snovi sredi ure kar naenkrat začela pripovedovati različne zgodbe. Potem je na tablo napisala naslov knjige in nadaljevala z učno snovjo. Na ta način nas je veliko pritegnila k branju.«
- »Knjigi V puščavi in goščavi sem skoraj pojedla, tako sem padla vanju.«
- »Velikokrat sem imela na mizi pod zvezkom za učenje skrito knjigo. Tako je mama večkrat mislila, da se učim, jaz pa sem brala kakšen roman.«
- »Mama se je vedno jezila, ker sem rada brala na stranišču.«
- »Velikokrat sem zvečer brala pozno v noč, in sicer sem si svetila z baterijo pod odejo. Zato je mama mislila, da že spim.«
- »Najraje sem brala na drevesu. Tam me ni nihče našel in sem imela mir.«
- »Pri srcu mi je bila knjiga s smešnimi pripovedkami o Jakcu Pametnjaku, ki me je vedno zabavala in sem jo velikokrat vzela v roke tudi v kasnejših letih.«
- »Kadar je bila knjiga zanimiva, sem jo morala prebrati čimprej, pa četudi z baterijo pod odejo ali ponoči v stranišču, da se ni videla luč.«
- »Prebrala sem prigodo revne družine Erjavec. O njej sta posneta tudi dva filma, o tej, ki sem jo prebrala sama, pa ga še ni, zato sem sama želela posneti film. Verjemite, ni mi uspelo.«
- »Najbolj se spomnim, da sem želela, da bi se rodila kot Haidi in bi živela pri dedku na planini.«
- »Kljub velikemu veselju do branja se mi v 2. razredu OŠ ni dalo prebrati knjig za BZ. Razredničarka je tako po pouku dolgo ostala z mano, da sem knjige prebrala.«
- »Spomnim se, kako sem bila razočarana ob gledanju filma Mistralova hči, ker sem prej prebrala knjigo in sem si zgodbo predstavljala precej drugače, kot pa jo je prikazal film.«

- »Ko so začeli izdajati *Doktor romane*, sem jih kako leto brala. Takrat sem bila prepričana, da bom medicinska sestra. Ko sem jih prerasla, sem to misel opustila.«
- »Prva knjiga, ki sem si jo izposodila v šolski knjižnici, je bila Šivilja in škarjice.«
- »Sošolka je bila povabljena na rojstni dan. Ker ni kupila darila, je podarila knjigo iz šolske knjižnice. Nato so se začeli zapleti ...«
- »V OŠ so si lahko ljubezenske romane izposojali samo »izbranci«. Lahko se pohvalim, da sem si lahko »že« v 7. razredu izposodila knjigi *Ko zorijo jagode* in *Mladost na stopnicah*. Se vidi, da so bili tisti časi drugačni od današnjih.«
- »Ker sem zelo rada brala pozno v noč v postelji, pa mama tega ni dovolila, sem vzela baterijo, se pokrila z odejo čez glavo in tako brala.«
- »Stara sem bila približno 10 let. Sama sem se z vlakom peljala na relaciji Velenje-Paška vas. Brala sem knjigo in ugotovila, da je vlak ustavil na postaji Šmartno ob Paki. Morala sem nazaj peš v Paško vas.«

Anketirane ženske, stare nad 70 let, so napisale:

- »Vedno me je spremljala pravljica o Rdeči kapici, na nastopih, v maškaradi in drugod.«
- »Nikoli ne bom pozabila, kako sem bila vesela vsake knjige, ki sem jo dobila v mladosti.«
- »Ko sem brala, medtem ko sem pasla, mi je živina ušla k sosedom. Doma je bilo hudo.«

Anketiranci, stari od 15 do 20 let, so nam na koncu ankete zapisali, da nam želijo veliko sreče, da je branje lepa stvar, da bi morali izbirati za domače branje bolj zanimive knjige, ne pa romanov, da je zanimivo brati tudi na internetu www.4chan.org/b.

Anketiranke, stare od 15 do 20 let, so nam na koncu ankete zapisale, da nam želijo veliko sreče pri obdelavi ankete in izdelavi raziskovalne naloge, da naj beremo knjige, ki so nam všeč, da mladi raje prebiramo revije kot knjige, da je vsebina knjig za domače branje velikokrat dolgočasna, zato ga mnogi ne preberejo.

Anketiranci, stari od 40 do 50 let, so zapisali, da nam želijo, da uspešno izdelamo in predstavimo raziskovalno nalogo, da je knjiga mati modrosti, da so knjige zakon, da se z branjem človek izobražuje, širi obzorja, da je vsaka knjiga, ki jo prebereš, pozitivna za tvoj osebni razvoj, da otroci v sodobnem času premalo berejo, da je na spletu treba brati in pisati, vendar je knjiga še vedno knjiga, da naj veliko beremo in da jim je bila anketa zelo všeč.

Anketiranke, stare od 40 do 50 let, so nam na koncu ankete zapisale, da nam želijo uspešno izdelavo raziskovalne naloge, da več kot bereš, več veš, da naj bo knjiga naša prijateljica, da je branje knjig najboljša zabava, da branje bogati besedni zaklad in kdor veliko bere, zna svoje misli tudi ubesediti, da si z branjem širimo obzorje in znanje, hkrati pa se sprostimo, da je danes premalo poudarjeno branje, otroci slabše berejo, preveč so na računalnikih, za vse to pa niso krivi le starši, da nas knjige čustveno bogatijo, nas razvedrijo, veliko naučijo, širijo naša obzorja in nas popeljejo v svetove, ki so nam daleč, da so knjige vir znanja, domišljije in lepega, da je dobra knjiga kakor domač kruh-kar je kruh za telo, je knjiga za dušo. Dodale pa so še:

- »Knjiga mene briga!«
- »Berite, berite in še enkrat berite.«
- »Kljub računalniški dobi je knjiga še vedno pravi zaklad, zato naj jih otroci preberejo čim več.«
- »Želim vam, da čim več prostega časa namenite knjigi in branju.«

- »Knjiga je zame najboljša prijateljica.«
- »Še sedaj zelo rada berem, zato skušam otrokom s svojim vzgledom privzgojiti ljubezen do branja.«
- »Branje je super, še posebej pozimi.«
- »Ko človek pozabi govorico dežja, govorico stvari, ko žive govoreče stvari otroštva umrejo v neme predmete, takrat je zrasel, je odrasel. Nekateri odrasli imajo srečo, da niso čisto odrasli, da so malo otročji in ti se spominjajo, kako so stvari nekoč živele ...«

Anketiranci, stari nad 70 let, pa so zapisali, da nam želijo veliko uspeha pri delu, novega znanja in sreče v življenju, da v njihovi mladosti niso imeli časa za branje, da niso imeli knjig, da so knjige veliko vredne, a jih ne znamo ceniti, da želijo, da bi mladi več brali, ker imamo več možnosti, kot so jih imeli oni in da so v mladosti najraje brali knjige, ki so opisovale resnične dogodke.

Anketiranke, stare nad 70 let, so zapisale:

- »Že v rani mladosti moramo spodbujati otroke k branju, da kasneje preberejo kakšno knjigo, ker je čas ponavadi samo za računalnik.«
- »Če bi bilo včasih na razpolago več knjig, bi več brala.«
- »Danes, ko je knjig veliko in so poceni, jih veliko mladih ne bere in ne ceni. Mi bi jih pa zelo radi, pa nismo imeli časa, ker smo imeli drugo delo.«

Bivši predsednik Republike Slovenije **Milan Kučan, star 73 let**, je zapisal: »Težko si predstavljam svoje življenje brez knjig. Spomini, ki vse pogosteje sežejo nazaj v moje otroštvo, so povezani s knjigami. Velika, za tiste čase zelo velika knjižna omara mojih staršev, ki so bili učitelji, me je pritegnila s prelivanjem barv na knjižnih hrbtih za debelimi premičnimi stekli. Pa niso bile barve tisto, kar me je najbolj pritegnilo. Omara je stala ob veliki lončeni peči in pri njej je mama sestram in meni brala ob večerih pravljice iz knjig, ki jih je samo ona znala vzeti iz omare. Toplota peči in toplota maminega glasu je pričarala skrivnostne junake, ki so burili mojo domišljijo. Ko bi le mogel čimprej prodreti v vse tiste neznane dogodivščine, ki so bile skrite v čudovitih knjigah, skrbno zloženih v omari. Najbrž je tudi ta želja kriva, da sem se naučil črk in branja, še preden sem šel v prvi razred. Potlej sem prebral še veliko knjig. In tudi dobil sem jih veliko. Bral sem vse, kar mi je prišlo pod roko. Davno je že, kar sem prebral vse knjige, ki so me kot otroka pritegnile v domači knjižni omari. Rad berem in to je eden od načinov mojega življenja. Dostikrat sem se vprašal, ali bi človek lahko živel oz. ali lahko živi brez knjige. Bi lahko pogrešali občutek, ko primete v roko zelo zeleno in dolgo iskano knjigo in jo odprete? In tistega, ko knjigo na koncu zaprete, jo pogladite, zaprete oči in pomislite: škoda, še bi lahko bral, res škoda.« (Bralna značka v tretjem tisočletju, Rokus, Ljubljana, 2001, str. 7, 8)

Peter Irman, star 43 let, iz Letuša pravi, da mu v otroštvu branje ni bilo preveč ljubo, a knjiga Ovčar Runo mu je bila zares všeč, zato je tudi nam predlagal, da jo preberemo. Običajno je knjige prebiral doma pod odejo. Dejal je, da je sam najprej prebral knjige za bralno značko. Le-to je opravil v prvem, drugem, tretjem in četrtem razredu, nato pa z branjem za bralno značko ni nadaljeval. Takrat naj bi namreč dobili seznam točno določenih knjig, ki bi jih morali prebrati, in niso imeli možnosti izbire. Danes svojim otrokom zelo rad kupi kakšno knjigo, saj je bistveno boljše, da berejo knjige, kot pa da gledajo televizijo ali igrajo računalniške igrice. Doma ima tudi manjšo zbirko knjig, ki so zelo različnih zvrsti. Ena izmed njih je tudi 7000 dni v Sibiriji, ki jo priporoča tudi ostalim bralcem.

Borut Ramšak, star 37, iz Skornega, se spominja, da kot otrok ni veliko bral, razlog pa je bil, da so bili s prijatelji vse dneve v naravi. Zgodilo pa se je nekega dne, ko je bil star enajst let, da je mama domov prinesla knjigo Pet prijateljev, ki jo je napisala Enid Blyton. S težavo se je pripravil in jo začel brati, a kmalu ugotovil, da ne more nehati in takrat se je v njemu nekaj premaknilo. Ugotovil je, da je branje knjig pravzaprav lahko zelo zabavno. Od takrat mu je bila pisateljica teh knjig zelo pri srcu, komaj je čakal, da je izšla nova prevedena knjiga Pet prijateljev.

Tadej Romih, star 33 let, iz Velikega Vrha, je povedal: »Najbolj se mi je v spomin vtisnila zbirka knjig Pet prijateljev, ker je bila pustolovska. Večkrat sem prebral tudi stripe Miki Mustra. V svoji mladosti sem najprej prebral bralno značko, nato pa sem knjige izbral po nasvetu prijateljev. Ob dobri knjigi sem se sprostil. Danes svojim otrokom kupim knjigo – kakšno pravljico, slikanico. Mladim bralcem sporočam, da berite, kar vam je všeč in bodite, kar ste!«

Domen Ramšak, star 14 let, iz Skornega, ki zelo rad bere, je zapisal: »To imam verjetno po mami, saj me je ravno ona navdušila za branje. Prvič, ko sem začutil veliko veselje ob knjigi, je bilo, ko mi je oče, ko sem bil star okrog 5 let, prebral knjigo z okenci o piratih, ki so iskali zaklad. Poleg te se mi je v spomin še posebej vtisnila knjiga z naslovom Moj prijatelj Piki Jakob, ki je govorila o fantiču z medvedkom po imenu Piki Jakob in njunih prigodah v »medvedji šoli«. To je bila tudi prva knjiga, ki sem jo sam prebral. Knjige sem bral že na veliko mestih: v postelji, pod odejo, na stranišču, v dnevni sobi, knjižnici, šoli, zdravniški čakalnici ... BZ sem do zdaj opravil vsa leta – zaradi velike količine prebranih knjig in na začetku zaradi nagrade. Najbolj se spomnim obiska Andreja Rozmana Roze, saj so njegove pesmi in knjige smešne, poleg tega pa nas je pri obisku dobro zabaval.«

Jan Pavič Kac, star 13 let, iz Rečice ob Paki, pravi: »Všeč so mi knjige, ki govorijo o najstnikih – prestopnikih, o takšnih, ki živijo v družinah, ki so na socialnem dnu. Seveda pa se v vseh teh knjigah najstniki rešijo in zaživijo boljše življenje. V nižjih razredih osnovne šole sem poleg knjig za bralno značko prebiral predvsem otroške leksikone, ki so me bolj zanimali kot pravljice in pripovedke. Do sedaj sem prebral vse knjige za bralno značko. Opravil sem tudi angleško in nemško bralno značko. Vsako leto se na podelitvi bralne značke razveselim gostov, ki nam vedno podajo nekaj zanimivosti iz svojega življenja in ustvarjanja. Največ knjig preberem med počitnicami, ker imam čas, med šolskim letom pa mi ga za branje zmanjkuje. Rad berem in če mi bo čas dopuščal, bom še veliko bral, ne samo zaradi izobraževanja, ampak tudi zaradi osebne rasti.«

Tristan Romih, star 12 let, iz Velikega Vrha, je povedal, da ga je za branje navdušil Miki Muster, katerega stripe je tudi najraje prebiral in je tudi vse prebral. Prebral je tudi kar 30 knjig iz zbirke Lov na pošasti, od 32-ih. Vedno je z veseljem bral knjige za bralno značko in se veselil podelitev bralnih značk z gosti. Rad bere tudi knjige za angleško bralno značko.

Bivša vodja KBZ na naši šoli, učiteljica slovenščine **Ida Centrih, stara 70 let**, iz Šmartnega ob Paki je povedala: »Mladost sem preživljala v majhni pohorski vasi Ribnica na Pohorju, kjer sem tudi obiskovala osnovno šolo. Za branje knjig me je navdušila moja mama, ki je imela izreden posluš za jezik in tudi brala je zelo rada. Že v zgodnji mladosti mi je povedala veliko zanimivih zgodb, ki jih je sama spoznala iz knjig, veliko mi je ob večerih brala in mi s tem vzbudila ljubezen do branja.

Imela sem srečo, da me je v osnovni šoli učila slovenščino zelo stroga, natančna in dosledna učiteljica, ki nam je znala približati knjigo, nas naučila pravilnega doživljanja in vrednotenja

knjižnih vsebin ter spoštovanja do knjige kot človekove vodnice, učiteljice in vzgojiteljice. In tak pristop do knjige mi je ostal še v poznejših letih šolanja in življenja. Tako mi je knjiga kot darilo pomenila več, kot bi dobila ne vem kakšno bogastvo. Seveda sem jo takoj prebrala in jo vzela v roke še kdaj pozneje, saj je bila vsaka knjiga kot darilo vredna več kot druge.

Najbolj mi je ostala v spominu pravljica Mizica, pogrni se. Ravno prava za tiste težke povojne čase, ko smo živeli v velikem pomanjkanju, in sem si vsaj v sanjah lahko želela, kar je bilo v resnici nemogoče. Ravno zato so knjige taka magična sila, ker te popeljejo v svet nemogočega prav takrat, ko si to najbolj želiš.

V srednji šoli sem se poglobljala v Prešerna, Kosovela, Murna in Cankarja. Vsem je bila skupna težka življenjska usoda, ki jih je naredila trde borce za preživetje, in posledično je sledila bogata poezija in pri Cankarju tudi proza oz. dramatika.

Knjige sem si izbirala po vsebini. Že od nekdanj so me pritegnile knjige z globljo, s psihološko vsebino, ki obravnavajo človeka kot neko vrednoto, ali pa tudi ne, in je odpadnik družbe; meni pa je to dalo povod za razglabljanje in etično vrednotenje ozadja. Zato me je v določenem obdobju zanimal Kafka.

Zelo všeč mi je bila knjiga Globoko jezero, in to zaradi bogatega sloga, globokih misli in vsebine. Prebrala sem jo kar dvakrat, preden sem jo vrnila v knjižnico (dobiti jo je bilo namreč zelo težko, ker je bila večno izposojena); iz nje sem si tudi izpisala veliko življenjskih modrosti.

V odrasli dobi sem učila slovenščino. Za bralno značko in Cankarjevo tekmovanje sem morala po programu vsako leto prebrati veliko leposlovnih knjig, saj sem veliko let z učenci vodila razgovor o prebranih knjigah za 5., 6., 7. in 8. razred. Tekmovali so v glavnem vsi učenci v razredu.

V letih, ko ti rastejo krila, poskušaš marsikaj, tudi pisati. Zdi se ti, da samo papirju lahko vse zaupaš. Pisala sem dnevnik, pozneje črtice, tudi kaka okorna rima je nastala. Pa vse je ostalo pozabljeno v predalu, za trenutno duševno zdravilo pa je le bilo.

V otroštvu nisem brala knjig za BZ, ker o tem bralnem programu še ni bilo ne duha ne sluha. BZ se je pojavila šele proti koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja; takrat sem tudi jaz kot učiteljica začetnica po končani akademiji začela učiti slovenščino.

V šolskem letu 1969/70 sem začela poučevati slovenščino na šmarški osnovni šoli. In že v naslednjem šolskem letu je BZ stekla organizirano. Jaz sem jo vodila na predmetni stopnji sama (takrat sem tudi samo jaz učila materinščino), vodila razgovor o prebranih knjigah s posameznimi učenci, in to po pouku. Knjige za bralni program smo sprva določali oz. izbirali na študijskih sestankih s svetovalcem za slovenščino, v poznejših letih je bil bralni program določen na Zavodih za šolstvo. Predlaganih je bilo več knjig, na posameznih regijskih sestankih pa smo opravili ožji izbor, upoštevajoč klasično in novejšo literaturo.

Kako je takrat potekala organizacija BZ na šmarški šoli? Jaz sem bila mentorica BZ za celo šolo, to pomeni, da sem bila odgovorna, da je BZ stekla tudi na razredni stopnji: vsaka razredna učiteljica je poskrbela, da je bil bralni program opravljen v njenem razredu do določenega roka, na predmetni stopnji sem bila za to zadolžena jaz. Nato smo se na učiteljski konferenci dogovorili, kateri ilustrator, pesnik ali pisatelj nam bo popestril zaključno slovesnost, ki se je zgodila od sredine maja do začetka junija, pozneje pa smo jo predstavili na februar.

BZ sem vodila z učenci, ki sem jih tudi učila. Zato jih ni bilo potrebno ne vem kako prizadevno motivirati za BZ, ker je bil pač naš pouk že vezan na knjigo, njeno pomembnost, moč njenih vsebin in je naše delo (pouk – BZ) steklo spontano. Čutili smo, da je BZ del pouka in pouk del BZ, to je bilo že logično.

Zadnja leta mojega poučevanja pa je delo z BZ prevzela knjižničarka in so se že pojavile nekatere težave: učenci se niso več tako masovno vključevali v bralni program.

Na slavnostni zaključni prireditvi je vsak gost pustil v vsakem izmed nas svojevrsten in svojstven pečat; vsak je bil posebnost zase. Meni se je v dušo posebej usidrala Svetlana Makarovič s svojo edinstveno posebnostjo. Je značaj svoje vrste, s svojstvenim dojemanjem učiteljev, ki so ji dajali znanje v času njenega šolanja, in tudi s posebnim odnosom do okolja in družbe. V našo knjigo vtisov pa je zapisala: »To je edina šola, na katero bi tudi jaz hodila.« Zakaj se mi zdi pomembno branje knjig za BZ? Vsako branje knjige je pomembno, za BZ pa še toliko bolj, ker je vodeno strokovno. Pomembno je, da z učencem predelamo knjigo predvsem idejno sporočilno, psihološko, etično, tudi estetsko (stilno), vrhunec pa naj bo kritična evalvacija dejanj, v smislu vrednotenja kot pozitivno oz. negativno. Vsako priznanje pomeni človeku, da je kdo oz. nekdo opazil njegovo delo, trud, uspeh. In je to vsekakor motivacija za nadaljnje delo. Saj vemo, da smo tudi odrasli (ne samo otroci) radi pohvaljeni. Vnuke imam trenutno na taki razvojni stopnji, da jim knjige pomenijo največ kot darilo. Kupujem jih v skladu z interesi: starejšemu, ki je pravkar stopil na prag najstništva, ustrezem s strokovnimi knjigami, mlajšima vnukoma so še vseč slikanice, vendar z več besedila; vnukinja pa se razveseli knjige s tipično vsebino za »ženske«. Babice ne bi bile prave babice, če vnukov z branjem ne bi popeljale v svet pravljic, ki jih zazibajo v sladek spanec. Tudi oni bodo nekoč, ko bodo babice in dedki, počeli enako. Zato je pomembno, da imajo od nas dober zgled.«

Odgovori knjižničarke in učiteljice slovenščine **Petre Vnuk, stare 37 let**, s Prevalj:

Kje ste živeli v času Vaše mladosti? Pri starših na Prevaljah.

Kdo Vas je navdušil za branje? Starši, učiteljice v osnovni in srednji šoli.

Kdaj se je rodila Vaša ljubezen do knjig? Mislim, da že v rani mladosti, ko sem z veseljem prebirala slikanice, kartonke z velikimi in zanimivimi ilustracijami.

Ali ste bili veseli darila – knjige? Seveda, vedno.

Katera knjiga iz Vašega otroštva se Vam je najbolj vtisnila v spomin? Zakaj? Moj dežnik je lahko balon, predvsem zaradi zanimive vsebine in čudovitih ilustracij.

Ali ste imeli najljubšega pisatelja/pisateljico? Katerega/katero in zakaj ravno njega/njo? To sta Ela Peroci in Leopold Suhodolčan. Zaradi zanimivih fantastičnih vsebin, ki so burila mojo domišljijo.

Po katerih kriterijih ste si izbirali knjige (platnice, obseg knjige, ilustracije, tisk, vsebina)? Največkrat po ilustracijah.

Kakšna je Vaša najljubša mladostniška izkušnja s knjigami? Branje v naročju staršev.

Ali ste katero knjigo prebrali večkrat? Katero in zakaj? Uh, teh je pa kar veliko, največ slikanic, ki so jih krasile lepe ilustracije.

Ali ste v odrasli dobi posegali po knjigah mladinskih pisateljev in pesnikov? Katerih? Zakaj? Zelo veliko sem jih prebrala v času študija slovenščine, sedaj pa jih berem ob večerih doma, predvsem svojemu sinu Aneju, in sicer Nodija, Frančke, Muco Copatarico ...

Kakšna je za Vas knjiga, vredna branja? Vsaka, ki v otroku/bralcu vzbudi pozitiven odziv.

Ali ste kdaj poskušali sami napisati povest, knjigo, pesem ...? Ste svoje delo dali komu prebrati? V osnovni šoli sem pisala kratke zgodbe, brali so jih starši, prijateljice. Večino jih še vedno hranim.

Ali ste v otroštvu brali knjige za BZ? Seveda, vedno.

Kako je bila organizirana BZ na naši šoli? Zelo kakovostno, zaključena z najrazličnejšimi zanimivimi kulturnimi prireditvami in gosti, literati ali ilustratorji.

Več let ste bili mentorica BZ na naši šoli. Po katerih kriterijih ste izbirali knjige za BZ? Glede na umetniško vrednost in aktualnost.

Na kakšen način ste preverjali vsebino prebranih knjig za BZ? Z individualnimi razgovori o prebranih knjigah.

Kako ste spodbujali učence k opravljanju BZ? S priporočili, knjižnimi ugankami, z razstavljenimi novostmi ...

Kako ste izbirali goste za podelitev bralnih značk in zaključno prireditev? Glede na kakovost njihovih literarnih del in aktualnost.

Kateri gost je na Vas napravil največji vtis? Zakaj? Primož Suhodolčan, z izvirnim nastopom in s prikazom svojih literarnih junakov.

Ali danes kupite otrokom knjigo za darilo? Kakšne vrste so te knjige (slikanice, leksikoni, žepnice ...)? Knjige so moj obvezen nakup. Zdaj predvsem slikanice za Aneja.

Ali tudi vi berete svojim otrokom knjige? Zakaj se Vam zdi to pomembno? Svojemu sinu Aneju redno berem knjige, saj je to zelo pomembno za njegov čustveni, intelektualni in socializacijski razvoj.

Štefanija Kac, stara 93 let, iz Šoštanja, je povedala: »Ko sem hodila v šolo, smo brali v šoli, doma so prebirali le Sveto pismo. Kasneje sem večkrat v roke vzela kuharsko knjigo, ker sem delala v kuhinji. S prihodom vnukov pa se je vse spremenilo. Knjige so bile dostopne in vnukom sem prebrala veliko pravljic in pripovedk. Tudi zase sem si v knjižnici pričela izposojati knjige. Prebrala sem veliko knjig različnih zvrsti. Knjige so postale moje prijateljice. Sedaj ko sem stara več kot 90 let, prebiram knjige o naravi, zeliščih ... Vsak dan pa prebiram revije in časopise.

Mladi zgodovinarji, berite. Knjiga naj vam postane prijateljica. S knjigo preživite lepe trenutke. Jaz sem bogastvo, ki nam ga knjige ponujajo, odkrila žal zelo pozno.«

Angela Dvornik, stara 89 let, iz Malega Vrha se spominja, da so v njeni mladosti doma brali knjige Mohorjeve družbe, ki jih je kupil njen stari oče, cerkvena časopisa Bogoljub in Cvetje ter državna časopisa Domovina in Jutro. Sama se je brati naučila v šoli, si je pa s knjigami krajšala čas in širila znanje.

Marica Es, stara 79 let, iz Velenja se spominja, da je v slovensko šolo hodila samo polovico šolskega leta, da so iz knjige Prvo šolsko berilo spoznali črke, se učili brati in pisati, da so imeli tudi veroučni katekizem in da je bila v šoli velika šolska knjižnica. V spominu ji je ostal tekst: »Sem šolarček mlad, v šolo grem rad, ko zvon pozvoni, v razred hitimo vsi.«

Nadaljevala je: »Potem so prišli v našo lepo Slovenijo Nemci in nemški učitelji. Govorili so samo nemško. V začetku je bilo pri pouku res hudo, ker nismo ničesar razumeli. Nemški učitelji so zahtevali, da so morali starejši učenci iz šolske knjižnice znositi vse knjige na vrt in jih potem zažgali. Vsi smo bili zelo žalostni, ker so gorele naše, slovenske knjige. Po vojni se najbolj spominjam nove slovenske knjige Pod svobodnim soncem in pesmi partizanskega pesnika Karla Destovnika-Kajuha. Naučili smo se jih na pamet in nastopali na raznih proslavah. Bralne značke takrat še ni bilo.«

Ana Pirečnik, stara 65 let, iz Skornega, je povedala, da se ji je v spomin najbolj vtisnila knjiga Mojca Pokrajculja, zaradi sporočila, ki ga daje. Knjiga je bila in je še vedno njeno najljubše darilo. Tudi sedaj bere mladinske knjige, zlasti avtorjev Dese Muck in Leopolda Suhodolčana, saj se ji zdijo zanimive in se z njimi počuti spet mlado. Tudi svojim vnukom bere, s tem si bogatijo besedni zaklad, tako ona kot vnuki.

Mentorica **Marija Vodovnik, stara 51 let,** iz Malega Vrha se velikokrat spomni mirnih večerov v 60. letih prejšnjega stoletja, ko so doma v kuhinji ob različnem domačem delu prebirali knjige, ki so jih kupili bratu iz zbirke Sinji galeb. Brali so glasno vsak nekaj časa, ponavadi pol do eno uro. To so bili romani in povesti Pod svobodnim soncem, Sosedov sin, Lepi janičar, Bobri ... »Komaj smo čakali, da se je naredil večer, tako kot danes marsikdo

komaj čaka, da se prične nadaljevanka. Moja prva knjiga, ki sem jo znala na pamet, je bil Jelen Jarko, ki mi jo je podaril dedek Mraz, moje prvo bivanje v bolnici pa je pomagala preživeti Bevkova Pestna, ki sem jo stara še ne sedem let prebrala sama. V šoli sem skoraj vsak dan obiskala knjižnico, saj je bilo tam veliko knjig z različno tematiko. Škoda, da nisem reševala ankete, kajti zagotovo sem ena redkih, ki še danes prebere veliko knjig, v mladosti pa sem jih bistveno več kot sto na leto. Tudi v zrelih letih rada sežem po mladinski literaturi, saj je zelo kakovostna, mi pa nenazadnje omogoča, da se še vedno lahko vrnem v leta mladosti.«

Alenka Kac, stara 43 let, iz Rečice ob Paki je med drugim povedala, da se ji je v otroštvu najbolj vtisnila v spomin knjiga Kraljična na zrnju graha, ker si ni mogla predstavljati, kako jo je lahko zrno graha motilo pri spanju. Včasih je prebirala knjige na klopci pred vikendom, kjer so veselo žvrgoleli ptički, in v postelji v svoji sobi, danes pa največ knjig prebere na dopustu na morju. Meni, da nas knjige učijo, bodrijo, žalostijo in nasmejijo. Mladim bralcem pa sporoča: »Le berite, ne bo vam žal ... Za vsakega se najde primerna knjiga.«

Cvetka Irman, stara 42 let, iz Letuša, je povedala, da se bolj slabo spomni časov prvih bralnih podvigov, saj so ji starši brali bolj poredko, sami otroci pa so prebirali knjige le za bralno značko in domače branje. Njena ljubezen do knjig se je rodila v srednji šoli, ko je začela prebirati nekoliko debelejšje knjige in romane. Iz otroštva pa se najbolj spominja knjige Deklica z vžigalicami. Dejala je, da danes otrokom zelo rada kupi kakšno knjigo, največkrat žepnico. Tudi svojim otrokom je brala knjige, saj so si tako širili besedni zaklad. Pravi, da ima doma manjšo zbirko knjig zelo različnih zvrsti, Bela Masajka pa je knjiga, ki je po njenem mnenju res vredna branja.

Jožica Malus, stara 42 let, iz Šmartnega ob Paki je povedala, da je za branje ni navdušila oseba, ampak same knjige. Slikanice s svojimi čudovitimi ilustracijami in pravljicami. In nadaljevala: »Spomnim se slikanice z naslovom Praznična pravljica, pravljica o deklici Lučki, pisatelju ..., ko so se na praznični večer na koncu vsi skupaj zbrali v hiši v obliki velikega kolača. Ob misli na to pravljico še zdaj začutim tisto toplino praznikov pri nas doma. Poleg tega pa je bila to moja prva knjiga. Dobila sem jo od dedka Mraza. Seveda sem vseh osem let sodelovala v BZ. Tako sem lahko brala neovirano tudi doma, ker je bilo to »branje za šolo«. Vedno sem si izbirala knjige, ki so mi bile v veselje, nikoli nisem čutila pritiska ali omejenosti pri izbiri. Sposodila sem si jih v šolski knjižnici, v mestni knjižnici, pri prijateljicah in kasneje pri sestri, ko jih je kupovala. Tudi sama sem napisala veliko pesmi, pa tudi kratkih zgodbic, ki so jih v mladosti prebirale moje prijateljice. Kot mama sem velikokrat brala svojima otrokoma, čeprav sta se oba sama naučila brati že pri petih letih. Mislim, da sta to željo dobila ob našem večernem in dnevnem branju. Sicer pa še vedno rada bereta. Večkrat kupim mlajšim otrokom kakšne enciklopedije, leksikone in slikanice, imam pa srečo, da sem v takšni službi, kjer lahko še vedno berem pravljice in zgodbe otrokom in na tak način razvijam bralno kulturo in privzgam ljubezen do knjig. Vam pa sporočam, da iščite informacije v knjigah, ne samo na računalniku in internetu. In, kot pravi Franjo Frančič v Skarabelj in otroška srca: »Pravljice so.

Mnogi trdijo, da pravljic ni več.

To ni res!

Pravljice so čudeži drobnih doživetij.

Pravljice so sanje sredi belega dne.

Pravljice so potovanje v skrivne dežele preteklosti.

Pravljice so sončni žarki otroštva.

Pravljice so male skrivnosti malih ljudi.

Pravljice so fantastični drobci čudovitih slik življenja.

Pravljica sva jaz in ti.«

Jožica, stara 40 let, iz Malega Vrha je povedala: »Obožujem Harryja Potterja. Prebrala sem vseh sedem knjig in to ne le enkrat, vendar pa tega nikar ne povejte naprej, ker se to za 40-letno mamó res ne spodobi. Ampak tako »noro« zanimivih izmišljenih junakov v tako nenavadnem svetu, z zelo čudnimi navadami in neverjetnimi sposobnostmi, to je res super, a ne? Kot otrok sem imela eno samo knjigo (Pravljica o Pepelki) in tetino pesmarico, v kateri so bile pesmi Karla Destovnika-Kajuha. Še vedno se spomnim pesmi in še vedno mi je toplo pri srcu, ko pomislim, kako jih je teta vsak dan po kosilu (ko sva počivali) brala na glas. Ne vem, kaj mi je bilo bolj ljubo, vsebina pesmi ali zvok njenega glasu. Potem pa sem nekje v tretjem razredu odkrila nekaj enkratnega - šolsko knjižnico. Ugotovila sem, da je brati lahko tudi zelo zabavno. Da vstopaš v svet, ki ga ne poznaš, vanj ne spadaš, postaneš junak, princesa, kavboj, raziskovalec ... Nisem imela ne telefona, niti računalnika, televizija je imela le črno-bele slike, zgodbe v knjigi pa so bile v nešteto barvah in zvokih. Najprej sem izbirala tiste z lepimi platnicami, ne »predebele«, z bleščečimi slikami in predvsem zanimivimi naslovi. Srečen konec je bil obvezen. Bralna značka mi je pomagala, da sem prebrala tudi kaj takšnega, kar se mi sprva ni zdelo zanimivo in takrat sem šele ugotovila, da se knjige ne sodi po platnicah, temveč po vsebini.«

Marjeta Malus, stara 39 let, iz Šmartnega ob Paki je povedala: »Za branje sem se navdušila sama, nihče mi nikoli ni bral. Odkar pomnim zase, rada berem, že od otroških let dalje. Ljubezen do knjig sem začutila v zgodnjem otroštvu, še pred vstopom v šolo. Najprej so bile to pravljice, potem pa so mi zgodbe iz knjig pomenile najboljši umik iz vsakdana. Moja knjiga otroštva je Obuti maček. Zaradi odlične zgodbe, prekrasnih ilustracij in tudi vezave knjige, ki je bila nekaj prav posebnega za tiste čase. Skoraj vse knjige, ki sem jih prebirala kot otrok, sem prebrala po večkrat, Moj dežnik je lahko balon sem verjetno prebrala več kot tridesetkrat. Verjetno zato, ker sem si tak čudežni dežnik po tihem želela tudi sama. Največ knjig sem prebrala doma, zvečer v postelji. Tudi pod odejo, ko so vsi zaspali, ampak sem s tem prenehala, ko sem zaradi svetilke, skrite pod odejo, skoraj zanetila požar. Opravila sem tudi vse bralne značke. Verjetno zato, ker je bilo to del učnega načrta in tudi zato, ker sem rada brala. Moja najljubša pisateljica je Svetlana Makarovič. Verjetno me je prav njeno bogato, doživeto in izvirno pripovedovanje najbolj navdušilo ne le za branje, ampak zasadilo tudi mojo ljubezen do jezika in kritičnost do lepega izražanja. Svetlana Makarovič je bila tudi gostja na podelitvi KBZ. Ker smo z našim šolskim gledališčem uprizorili njene Pesmice iz mačje preje in sem sredi svoje pesmi pozabila tekst, mi ga je iz prve vrste do konca prišepetavala prav ga. Svetlana. Nepozabno. V času študija sem brala izključno v tujem jeziku, v nemškem in francoskem, precej tudi v hrvaškem. Mislim, da je branje nedvomno najbolj ustvarjalen in kreativen način sprostitve. Tukaj dela naša domišljija, ena sama knjiga se v vsakem bralcu izriše drugače, nobena podoba nam ni vsiljena. Branje je širjenje obzorij, odkrivanje skrivnosti življenja, največjih modrosti in ne nazadnje najboljši trening za funkcionalno pismenost. Veliko berem svojemu sinu, in sicer od njegovega rojstva dalje. Niti minute branja mi ni žal. Zakaj? Ker se je zelo zgodaj začel razumljivo in pravilno izražati, ker ima bogat besedni zaklad, ker je tako pridobil ogromno znanja in zato, ker je vzljubil knjigo in branje, kar je največja naložba za vse življenje. Za nakup knjige svojemu otroku mi nikoli ni žal denarja. Naj bo to slikanica, leksikon ali pravljica. Doma imamo okrog pet tisoč knjig, od leposlovja do strokovnih knjig, leksikonov, slovarjev ...

Pod svobodnim soncem je knjiga, ki jo mora prebrati vsak mladostnik, da bo razumel zgodovino svojega naroda in ne pozabite, da je knjiga najboljša učiteljica življenja.«

Melita Terbovšek, stara 37 let, iz Slatin je zapisala: »Kot otrok nisem rada brala knjig. Bolj so me zanimale živali, rože in narava. Seveda pa sem med odraščanje včasih morala poseči tudi po kakšni knjigi. Predvsem so bila to dela, ki so bila predpisana za domače branje. Tako se je zgodilo tudi s knjigo Lukec in njegov škorec Franceta Bevka. Vedela sem, da bom v ponedeljek morala poznati obnovo knjige. Ampak smo se s starši že v petek, takoj po pouku, odpravili v Letuš, kjer smo gradili hišo. Med potjo sem mami povedala, kaj moram prebrati in da še sploh nisem odprla knjige. Mislila sem, da mi jo bo prebrala mamica in mi povedala kratko obnovo. Ampak ne. Mamica je bila huda in je ocenila, da bom sama zmogla prebrati knjigo. Cel vikend sem intenzivno brala. Prav videla sem Lukca, kako s škorcem počneta neumnosti. Res sem prebrala knjigo. Še danes sem vesela, da sem jo. Knjiga ima črno-bele ilustracije, male črke, mehke platnice, nič posebnega, neatraktivna ... Kljub povprečni zunanosti je ta knjiga v meni pustila globok čustveni pečat. Zanimiva je primerjava med dožemanjem vsebine, ko sem bila stara 10 let, in sedaj, ko je knjigo bral moj sin. Kot otrok sem brala knjige zato, da sem pridobila bralno značko, danes berem knjige, da za kratek čas pobegnem v svet domišljije. Včasih sem brala knjige s seznamov (obvezno branje, domače branje, bralna značka), danes berem knjige zaradi njihove vsebine. Knjige kot darila sem vesela, zato tudi sama včasih kupim knjigo kot darilo. V zadnjem času posegam po knjigah angleškega jezika. Vem, da je branje pomembno, ker nas bogati in širi našo razgledanost, pomembno pa je tudi za razvoj otrok.«

Mihaela Pocajt, stara 34 let, iz Velikega Vrha je zapisala: »Za branje me je navdušila učiteljica v prvem razredu, ga. Danica Križ. Takrat se je tudi rodila moja ljubezen do knjig. Najbolj se mi je v spomin vtisnila knjiga Cesarjev slavček, zato ker še nisem znala tekoče brati in je to bila knjiga, ki sem jo morala na glas brati mami. V svoji mladosti sem najprej prebrala knjige za bralno značko, potem zbirko Pet prijateljev, Gimnazijko, Tajno društvo PGC in številne druge. Knjige kot darila sem bila zelo vesela, tako da sem jih večkrat tudi dobila – celo zbirko. Branje je zame pozitivna izkušnja. Kadar hočem ubežati hitremu tempu, napetosti, vzamem v roke dobro knjigo in odpotujem v drug svet. Vrednote do pisane besede so zaradi tehnologije precej izzvenele. Sedaj zelo redko posežem po knjigah mladinskih pisateljev in pesnikov, če pa že, sta to zbirki Otona Župančiča in Karla Destovnika-Kajuha enostavno zato, ker sta mi zelo ljubi in sta mi še vedno zelo všeč. Doma imam precejšnjo zbirko knjig, različnih vrst – strokovnih, leposlovnih, pustolovskih, ljubezenskih, otroških ipd. Knjiga, ki me tako pritegne, da je ne odložim prej, dokler je ne preberem, je zame vredna branja. Mladim bralcem želim sporočiti, da raziskujte, berite, bodite radovedni in vedoželjni in srkajte znanje, saj vam tega nihče ne more vzeti!«

Mentorica **Tjaša Podvratnik, stara 26 let,** je zapisala: »Branje že od nekdaj spremlja moje življenje. Začelo se je z Walt Disneyjevimi pravljicami, ki mi jih je prebiral mama. Kasneje pa sem postala pravi knjižni molj, saj sem prebrala vse, kar mi je prišlo pod roke. Spominjam se, da sva s knjižničarko ob mojih obiskih šolske knjižnice imeli težave najti knjige, ki jih še nisem prebrala ... Vendar pa vseh knjig nisem kar »pogoltnila« – knjige za domače branje mi namreč niso bile pri srcu. Prebrala sem jih, ampak je trajalo dlje kot ponavadi. V spominu mi je ostal dogodek iz 5. razreda, ko smo za domače branje morali prebrati knjigo Ovčar Runo. Ker sem jo sama prebrala takoj, ko nam je učiteljica to naročila, sem pri obravnavi knjige nekaj tednov kasneje dobila slabo oceno, saj sem vmes prebrala že kar nekaj drugih knjig. Branje pa me še danes osrečuje in zame pomeni umik v domišljjski svet ter odmik od realnosti.«

Dominika Koler, stara 24 let, iz Gavic je povedala: »Ljubezen do knjig je rasla vzporedno z mojimi leti. Pri štirih sem že tekoče brala in pisala ter se sproti sama učila. Veliko vikendov sem preživela pri babici v Braslovčah, kjer sem iz čistega dolgčasa brskala po starih omarah in našla kupe zanimivih in prašnih knjig, ki jih nisem izpustila iz rok, dokler jih nisem prebrala do konca. Verjetno sem prebrala veliko več knjig kot večina vrstnikov, spomnim pa se, da sem velikokrat prebrala Intervju z vampirjem, ker je bila knjiga zelo zanimiva. Knjige sem vedno prebirala v svoji sobi, in sicer vedno na postelji, še dolgo potem ko so me že zelo pekle oči, velikokrat pozno v noč. Knjig si nikoli nisem izbirala na podlagi zunanjosti, čeprav so mi bile starinske knjige vedno bolj pri srcu. Iz osnovnošolskih dni se spomnim, da smo imeli sistem, ko smo za vsako prebrano knjigo dobili krogec, ki smo ga prilepili na gosenico. Moja gosenica je bila čez celo učilnico. Nikoli se nisem pretirano ukvarjala z bralno značko, ker sem jo pridobila že v prvem tednu šole (smeh). Vsake poklonjene knjige sem bila zelo vesela. Bralne značke sem opravila vse, ne zaradi šole ali same učiteljice, ampak zato, ker sem in še vedno rada berem. Pri BZ sem se čutila omejeno, omenjene knjige so mi bile prelahke. Iz šolskih proslav se najbolj spomnim Primoža Suhodolčana, zaradi njegove osebnosti, spomnim pa se tudi gospe Lile Prap, predvsem zaradi njenega zanimivega sloga slikanja otroških knjig. Z izbiro knjig za domače branje nisem bila nikoli zadovoljna (smeh). Knjige sem dobivala iz knjižnic, od doma ter predvsem od prijazne razredničarke gospe Stanke Kopušar, ki mi je zapustila veliko starih knjig. Vedno sem prebirala knjige v tujem jeziku, predvsem ker ljubim angleščino in ona ljubi mene (smeh). Tudi sama sem pisala zgodbe, sonete in druge pesmi. Moje delo je prebral tudi Tone Pavček, ki mi je na OŠ Prebold podaril nagrado za prvo mesto v poeziji, ki sem ga dosegla dve leti zapored. Pozitivne izkušnje z branjem knjig so neprecenljive, dale so mi veliko domišljije in super otroštvo. Menim, da so vredne branja vse knjige, meni pa se je posebej vtisnila v spomin knjiga o Potovanju duš. Mladim zgodovinarjem pa bi rada sporočila, naj se ne silijo odrasti, in posežejo po dobri literaturi in ne po internetu. Vem, da se Vam morda zdijo knjige dolgočasne, vendar Vam bodo zapustile veliko več, kot pa internet, ki je zadnja leta tako popularen. Bodite unikatni in stopite preko te meje, ter bodite samosvoji.«

Lucija Kolar, stara 14 let, iz Velikega Vrha: »Kolikor se spominjam, sem vedno rada poslušala pravljice. Starša sta mi jih pripovedovala, kasneje pa sem jih z veseljem brala tudi sama. Že v vrtcu sem pripovedovala in opravila bralno značko. Mislim, da so me že takrat knjige zelo navdušile. Veselje do knjig se je preneslo tudi v osnovno šolo. Vsako leto do zdaj sem opravila bralno značko. Spominjam se knjige Mandi dobi sestrico, ki sem jo prebrala v prvem razredu. Bilo me je zelo strah, kako jo bom pripovedovala pred učiteljico, saj je nisem popolnoma razumela. V knjigo se vedno tako vživim, da na koncu ne vem več, ali sem gledala film ali brala. Morda se vam bo zdelo čudno, če vam povem, da kakšno knjigo preberem tudi večkrat. Kaj morem, če je pa zanimiva. Včasih si izposodim knjigo, ki sem jo brala v drugem razredu, ker mi je še zdaj zanimiva. Najraje se zavijem pod odejo in se prepustim toku domišljije. Rekla bi, da je branje res lahko užitek, samo pravo knjigo si moraš poiskati. Upam, da boste tudi vi našli knjigo, ki vas bo veselila.«

Laura Šarner, stara 13 let, iz Dobriča je zapisala: »Jaz sem se za branje navdušila kar sama in ni mi žal. Bila sem kot vsak radoveden, majhen otrok, ki gleda druge in se želi naučiti brati knjige, to pa ima na meni posledice še zdaj. Ker še obiskujem osnovno šolo, ne morem reči, da sem že opravila celotno bralno značko, saj imam do tega še eno leto, vendar se mi ni niti enkrat zgodilo, da bi jo izpustila, zato verjamem, da bom opravila še zadnjo, saj pri tem ne čutim neke obremenjenosti, temveč svojo lastno voljo. Zame ima vsaka knjiga svojo zgodbo in je vsaka vredna zaupanja, še posebej pa so mi všeč tiste bolj razburljive in pustolovske.«

Urša Irman, stara 13 let, iz Letuša je povedala: »Moji prvi stiki s knjigami so se začeli že v vrtcu. Veliko zgodbic so nam prebrale vzgojiteljice. Tudi starši so mi doma veliko brali in pripovedovali, hodila pa sem tudi na bralne urice v knjižnico. V šoli so me za branje navdušile starejše prijateljice, ki so že znale brati, moja ljubezen do knjig pa se je rodila v četrtem razredu, ko sem začela brati nekoliko debelejše knjige. Iz otroštva se še posebej spomnim knjige Minka. To je zgodbica o miški z velikimi barvitimi slikami. Najraje in najpogosteje berem v postelji ob večernih urah. Moje prve prebrane knjige so bile knjige za bralno značko, saj smo bili prav tekmovalni, kdo bo prvi prebral vseh pet knjig. Vedno, kadar za darilo dobim knjigo, sem zelo vesela, saj v vsaki knjigi izvem kaj novega. Vsako leto z veseljem opravim tudi bralno značko. Všeč mi je, ker lahko izbiramo med veliko knjigami, zato je skoraj nemogoče, da bi se pri izbiri počutila omejeno. Vedno, kadar se lotim branja knjige, jo preberem do konca. Vsako leto nas ob zaključku bralnega projekta obišče znan pisatelj ali pisateljica. Najbolj mi je ostal v spominu Andrej Rozman Roza, saj je bil res zabaven, hkrati pa nam je povedal veliko zanimivih in poučnih nasvetov. Seveda imamo vsaj trikrat na leto domače branje. Glede izbire knjig sem še kar zadovoljna, čeprav bi si včasih želela, da bi brali kaj novejšega. Nekaj knjig sem prebrala tudi v tujem jeziku, in sicer v angleščini, saj vsako leto poteka tudi angleška bralna značka.«

Lara Bizjak, stara 12 let, iz Šmartnega ob Paki je povedala: »Za branje so me navdušili moji starši, ki so mi, odkar pomnim, zvečer prebirali knjige. Tako se je moja ljubezen do knjig rodila zgodaj. Ne vem, zakaj se mi je iz otroštva v spomin najbolj vtisnila knjiga Muca Joli v mačji šoli. Nikoli nisem imela izbrane najljubše pisateljice ali pisatelja. Skoraj vse knjige sem prebrala večkrat, ker so mi bile preprosto všeč. Knjige sem prebirala povsod, kjer sem prišla do njih. Najprej so mi jih pomagali izbirati starši, zdaj pa jih izbiram po vsebini. Najprej sem torej brala knjige, ki so mi jih priporočili starši. Vedno sem bila vesela, kadar sem za darilo dobila knjigo. Bralno značko sem vedno opravila, ker sem veliko brala in se mi je zdelo škoda, da je ne bi. Razen pesniških zbirk sem knjige za bralno značko vedno z veseljem prebrala. Nisem vedno prebrala cele knjige, ker so se mi nekatere zdele dolgočasne, ko sem jih začela brati. Izmed gostov s proslav ob podelitvi bralne značke se mi je v spomin najbolj vtisnil Andrej Rozman Roza. Verjetno zato, ker je prvi, ki se ga spomnim. Z izborom knjig za domače branje sem bila precej zadovoljna. Knjige, ki sem jih prebrala, sem dobila v knjižnicah. Prebrala sem tudi nekaj knjig v angleščini, ker sem opravila angleško bralno značko. Zelo rada tudi pišem, napisala sem veliko pesmi in zgodb. Nekaj ljudi jih je tudi prebralo. Obožujem grške mite, že večkrat sem prebrala knjigo v naši knjižnici, ki ima skoraj 1000 strani. Ko sem si jo prvič izposodila, me je knjižničarka tako začudeno pogledala, da smo se vsi začeli smejati. Prebrala sem tudi nekaj knjig za odrasle. Tudi doma imam nekaj knjig, med sabo so si zelo različne. Menim, da je zelo veliko knjig vrednih branja. Mladim zgodovinarjem želim sporočiti, naj čim več berejo, saj se lahko ob tem zelo zabavajo in veliko naučijo.«

4 POVZETEK

Raziskovalna naloga Kar je hrana za telo, je knjiga za dušo je končana. Za nami so tedni trdega dela, ampak občutek, ko prebiramo naš končni izdelek, je čudovit in smo ponosni nanj. Zakaj? Ker nam je uspelo doseči zastavljeni cilj, raziskati, napisati in dokončati raziskovalno nalogo in to je prava hrana za našo dušo.

»Če ne bomo brali, nas bo pobralo,« je izrekel znameniti Tone Pavček, ki je bil leta 1987 gost na naši šoli pri podelitvi bralne značke. Njegove besede so še kako resnične. Bolj kot smo raziskovali in opravljali analizo ankete, intervjujev, bolj smo se zavedali dejanskega pomena, ki ga ima knjiga, branje in bralna kultura na ljudi, na nas. S pomočjo knjig, vseh besed, ki so zapisane v njih, črpamo podatke, se učimo, izobražujemo, rastemo, izpopolnjujemo, zabavamo, in si širimo naša obzorja. Hkrati krepimo bralno kulturo, razvijemo spoštljiv odnos do literarnih del, njihovih avtorjev in vseh, ki sodelujejo pri krepitvi le-te.

To, kako pomembna je bralna pismenost za posameznika in širšo okolico, se z leti vse bolj zavedamo, saj nas prav knjige bogatijo in vodijo do željenih znanj, modrosti. Na srečo pa so se tega zavedali in se še zavedajo naši starši in učitelji, saj nas že od malih nog spodbujajo in motivirajo za branje. Vedo, da je bralna pismenost izrednega pomena za našo prihodnost. Ljubezen do knjig nam želijo vzbuditi že od samega začetka, najprej z glasnim prebiranjem pravljič ter s čudovitimi pisanimi ilustracijami, nato z domačim branjem, bralnimi značkami, s tekmovanji, z učbeniki, s spodbujanjem k branju različne literature, ne samo kot obveznega branja, ampak tudi v prostem času.

Dandanes imamo srečo, saj imamo v šolski knjižnici in drugje ogromen izbor knjig, v primerjavi s preteklostjo pa je tudi dostopnost do le-teh boljša. Prvi zapisi o šolski knjižnici v Šmartnem ob Paki segajo v šolsko leto 1949/50. Takrat je bilo 167 knjig v pionirski knjižnici osnovne šole in nižje gimnazije, v učiteljski knjižnici pa je bilo 189 knjig za učitelje. Na srečo je število knjig z vsakim letom naraščalo. V desetih letih se je povečalo število knjig v omenjenih knjižnicah skoraj za 1000, tako za učence kot učitelje. Prav tako so nabavili razne revije. Nekaj časa se je knjižnica soočala s prostorsko stisko, vendar imamo sedaj ustrezno knjižnico s čitalnico. V lanskem šolskem letu je naša šolska knjižnica vsebovala kar 16039 knjig. Ker imamo res veliko izbiro, jo radi obiskujemo ter si izposojamo knjige za branje. Za nas in starše je to ceneje, kot če bi vse knjige kupovali sami, saj menimo, da pri nas knjige ne stanejo tako malo. Marsikdo bi si v današnjem času rad kupil kakšno knjigo, a potem nakup zaradi cene opusti.

Dodatna motivacija za naše prebiranje knjig je tudi bralna značka, zato smo se z zgodovinskim razvojem le-te seznanili s pomočjo šolske kronike. Bralne značke so se imenovali po pisateljih in pesnikih (Prežihova bralna značka, Kajuhova bralna značka), danes pa se glasi njeno geslo S knjigo v svet. Zanimivo nam je bilo, da je najprej potekala samo za določene razrede, sedaj pa poteka za vse, tudi za predšolske otroke. Lepo je, da že v zgodnjem otroštvu pričnejo z vzgojo bralne kulture, da popeljejo malčke v čudoviti svet knjig ter jim privzgojijo ljubezen do branja. Vsako leto se veselimo podelitve bralne značke, saj imamo vedno zanimive goste s kulturnega področja. Kljub temu pa odstotek zlatih bralcev z leti rahlo upada, kar pripisujemo zmanjšanemu interesu za predpisano literaturo, upadu motivacije za prebiranje knjig, saj mnogi raje svoj prosti čas preživijo ob računalniških igrinah, tudi zaposlenost staršev z delom ima verjetno svoj vpliv.

Na naši šoli nas za branje dodatno motivirata dva bralna projekta. To sta nacionalni projekt Rastem s knjigo, ki poteka od leta 2005, ter Projekt razvijanja bralne kulture od leta 2006. Cilj drugega projekta je spodbujanje branja učencev in pozitivno vplivati na dolgoročne motivacijske strategije za branje, kar je izrednega pomena.

Kako je bilo z bralno kulturo včasih, smo se seznanili s pomočjo ankete, ki smo jo sami izdelali. Najprej smo postavili nekaj hipotez, ki smo jih kasneje ob obdelavi ankete potrdili

oz. ovrgli. Anketirane smo razdelili v tri starostne skupine, ki smo jih med seboj primerjali. Na vprašanje, katere knjige so prebirali v otroštvu, smo dobili pričakovan odgovor, da so to bile pravljice, učbeniki in stripi. Zanimiv nam je bil odgovor anketiranih nad 70 let, saj so prebirali knjige z versko vsebino, kar je razumljivo glede na čas, v katerem so odraščali.

Da je nekemu knjiga lepo darilo, se vsi člani zgodovinskega krožka soglasno strinjamo. Tudi sami se je vedno razveselimo, saj z vsako prebrano knjigo bogatimo naš besedni zaklad. Najprej so nam kakšno slikanico kupili starši, s knjigo pa smo bili obdarovani tudi od dedka Mraza. Starejši se spomnijo, katera knjiga se jim je najprej vtisnila v spomin in zakaj, katera je bila njihova najljubša pravljica, kako so vzljubili določeno knjigo, da so jo prebrali večkrat ali pa so knjige prebirali na skrivaj. Prigod, ki so se jim zgodile ob prebiranju kakšne knjige, so se z veseljem spomnili in spomine nanje delili z nami. So pa še vedno dekleta tista, ki raje berejo kot fantje. Zato posledično opravi bralno značko več deklet kot fantov. Zanimivo je, da marsikdo določene knjige ne bi prebral, če ne bi bila kot obvezno branje ali za opravljeno bralno značko. Vendar se v odrasli dobi teh knjig spominjajo in jih celo ponovno prebirajo. Prva starostna skupina danes bere knjige za zabavo in sprostitev ter da si z njimi krajša čas, druga in tretja starostna skupina pa sta več brali za zabavo in sprostitev ter zaradi širjenja znanja.

Knjiga ima magično moč, saj le-ta v danem trenutku bralca tako pritegne, da je enostavno ne more izpustiti iz rok, dokler je ne prebere, pa naj gre za leposlovno ali strokovno tematiko. In med prebiranjem le-te ga zaobjame občutek sreče, navdušenosti, zadovoljstva, notranje topline. Zakaj? Ker je to hrana za našo dušo. In vsi mi potrebujemo to hrano. Nekdo prej, nekdo kasneje. Knjige in besede, ki so zapisane v njih, nas lahko pripravijo do tega, da pozabimo na skrbi in težave, ki nas tarejo v življenju, nas nasmejejo, nam prižgejo plamen upanja za lepši jutri, priskrbijo motivacijo za kakšen podvig ali korak, nas dvignejo na krila domišljije, pripravijo k razmišljanju, dejanjem, iz njih črpamo znanje.

Člani zgodovinskega krožka upamo, da bo v nas vedno ostala ljubezen do branja in knjig ter da jih bomo radi prebirali tudi, ko bomo starejši.

Upamo, dragi bralec, da je naša raziskovalna naloga pritegnila tudi tebe, da te je motivirala za nadaljnje branje literature, da si se ob prebiranju spomnil na tebi ljubo knjigo, na kakšen smešen dogodek, na vsa čustva, ki so te preplavljala ob prebiranju kakšne knjige, na to, da je bralna kultura del nas in da je ne smemo zanemarjati. Saj s knjigo rastemo tudi sami. Za rast potrebujemo izpolnjene pogoje, med katerimi je tudi hrana. In hrana za dušo je tudi knjiga.

Raziskovali smo mladi zgodovinarji:

- Nejc Čede, 7. b (naredil zapiske iz literature, vnašal rezultate anket);
- Urša Irman, 7. b (vnašala rezultate anket, komentirala anketo, intervjuvala);
- Sergej Malus, 8. a (postavil hipoteze, intervjuval, izdelal tabele);
- Jan Pavič Kac, 8. b (sestavil anketo, vnašal rezultate anket in jo analiziral, *skeniral* slike, intervjuval);
- Domen Ramšak, 8. a (vnašal rezultate anket in jo analiziral, izračunal odstotke, naredil grafe, intervjuval);
- Tristan Romih, 7. b (naredil zapiske iz literature, intervjuval);

pod mentorstvom učiteljic Tjaše Podvratnik in Marije Vodovnik (učili, vodili, spodbujali, popravljali, pripravljali ...).

5 ZAHVALA

Zahvalili bi se radi vsem, ki so nam pomagali pri izdelavi raziskovalne naloge:

- vsem učenkam in učencem tretje triade, njihovim sorodnikom in znancem, ki so izpolnili anketo;
- gospodu Boštjanu Ketišu za svetovanje pri tehnični obdelavi podatkov;
- učiteljicam, staršem in sorodnikom, s katerimi smo opravili intervjuje;
- gospe Petri Vnuk, ki je raziskovalno nalogo lektorirala;
- ravnatelju, gospodu Bojanu Jurasu, in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali pri nastajanju te naloge, a jih nismo omenili.

Posebej se zahvaljujemo mentoricama gospe Tjaši Podvratnik in gospe Mariji Vodovnik za spodbudno strokovno vodenje in neprecenljivo vsestransko pomoč.

6 VIRI IN LITERATURA

Jamnik, Tilka. Bralna značka v tretjem tisočletju, Rokus, Ljubljana, 2001.

Kordiš, Nika. Zgodovina Kajuhove bralne značke v občinah Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. Raziskovalna naloga. Velenje, 1996.

Pionirska kronika I. Osnovna šola Šmartno ob Paki. Šol. l. 1959/60 do 1972/73. 84 str.

Pionirska kronika II. Osnovna šola Šmartno ob Paki. Šol. l. 1973/74 do 1980/81. 129 str.

Pionirska kronika III. Osnovna šola Šmartno ob Paki. Šol. l. 1981/82 do 1986/87. 138 str.

Pionirska kronika IV. Osnovna šola Šmartno ob Paki. Šol. l. 1987/88 do 1989/90. 58 str.

Šolska kronika II. Državna osnovna šola Šmartno ob Paki. Šol. l. 1950/51 do 1964/65. 123 str.

Šolska kronika III osnovne šole v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 1965/66 do 1973/74. 152 str.

Šolska kronika IV osnovne šole v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 1974/75 do 1983/84. 160 str.

Šolska kronika V osnovne šole v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 1983/84 do 1991/92. 153 str.

Šolska kronika VI osnovne šole v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 1992/93 do 1998/99. 161 str.

Šolska kronika VII osnovne šole v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 1999/2000 do 2003/04. 124 str.

Šolska kronika VIII osnovne šole bratov Letonja v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 2004/05 do 2006/07. 88 str.

Šolska kronika IX osnovne šole bratov Letonja v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 2008/09 do 2010/11. 166 str.

Šolska kronika X osnovne šole bratov Letonja v Šmartnem ob Paki. Šol. l. 2011/12. 72 str.

(<http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=7>), 9. marec 2013.

(<http://www.bralnaznacka.si/index.php?Stran=9>), 9. marec 2013.

Ustni viri

- Lara Bizjak, Šmartno ob Paki, 24. marec 2013.
- Ida Centrih, Šmartno ob Paki, 19. marec 2013.
- Angela Dvornik, Mali Vrh, 1. marec 2013.
- Marica Es, Velenje, 3. februar 2013.
- Cvetka Irman, Letuš, 24. februar 2013.
- Peter Irman, Letuš, 25. februar 2013.
- Alenka Kac, Rečica ob Paki, 12. februar 2013.
- Štefanija Kac, Šoštanj, 7. marec 2013.
- Lucija Kolar, Veliki Vrh, 2. marec 2013.
- Dominika Koler, Gavce, 18. marec 2013.
- Jožica Malus, Šmartno ob Paki, 25. februar 2013.
- Marjeta Malus, Šmartno ob Paki, 24. marec 2013.
- Ana Pirečnik, Skorno, 7. marec 2013.
- Mihaela Pocajt, Veliki Vrh, 27. februar 2013.
- Borut Ramšak, Skorno, 7. marec 2013.
- Tadej Romih, Veliki Vrh, 27. februar 2013.
- Jožica Rozman, Mali Vrh, 17. marec 2013.
- Laura Šarner, Dobrič, 17. marec 2013.
- Melita Terbovšek, Slatina, 4. februar 2013.
- Petra Vnuk, Prevalje, 2. marec 2013.

7 PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETA

Smo učenci zgodovinskega krožka OŠ bratov Letonja Šmartno ob Paki. V tem šolskem letu raziskujemo knjige, branje in bralno kulturo v času mladosti. Prosimo, da rešite anketo, s katero bomo spoznali vrste knjig, njihovo uporabo in bralno kulturo v času Vaše mladosti. Anketa je anonimna.

Obkrožite starost!:   Od 15 do 20 let   Od 40 do 50 let   Nad 70 let
Obkrožite spol! :   M   Ž

1. Katere knjige ste brali v času Vašega otroštva (do 10. leta)? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) Pravljice,
- b) pripovedke,
- c) šolske učbenike,
- č) poezijo,
- d) pustolovske,
- e) znanstveno-fantastične,
- f) knjige z versko vsebino,
- g) leksikone in enciklopedije,
- h) kriminalke,
- i) stripe,
- j) druge (Prosimo, napišite.) _____ .

2. Katere knjige ste brali v času Vašega odraščanja (po 10. letu)? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) Šolske učbenike,
- b) pripovedke,
- c) stripe,
- č) poezijo,
- d) pustolovske,
- e) znanstveno-fantastične,
- f) strokovne, poučne knjige,
- g) leksikone in enciklopedije,
- h) kriminalke,
- i) knjige z versko vsebino,
- j) ljubezenske romane,
- k) druge (Prosimo, napišite.) _____ .

3. Kdo Vam je kupil ali podaril prve knjige?

- a) Starši,
- b) stari starši,
- c) strici, tete,
- č) botri,
- d) dedek Mraz,
- e) šola, Cerkev, društva,
- f) se ne spomnim,
- g) nikoli nisem dobil/a za darilo knjige,
- h) drugi (Prosimo, napišite.) _____ .

4. Kdo Vam je največ bral v Vašem otroštvu?

- a) Starši,
- b) stari starši,
- c) brat, sestra,
- č) sam/a,
- d) ostali sorodniki,
- e) vzgojiteljice,
- f) učitelji,
- g) se ne spomnim,
- h) drugi (Prosimo, napišite.) _____ .

5. Zakaj ste brali v času Vaše mladosti? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) Ker so to zahtevali starši,
- b) ker so to zahtevali učitelji,
- c) ker sem sam/a želel/a,
- č) drugo (Prosimo, napišite.) _____ .

5. 1 Zakaj ste želeli brati? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) Ker mi je bilo dolgčas,
- b) ker sem s pomočjo knjig širil/a znanje,
- c) za zabavo in sprostitev,
- č) ne vem,
- d) drugo (Prosimo, napišite.) _____ .

6. Koliko knjig ste povprečno prebrali na leto v času Vaše mladosti?

- a) Do 5 knjig,
- b) od 6 do 10 knjig,
- c) od 11 do 25 knjig,
- č) od 26 do 50 knjig,
- d) od 51 do 100 knjig,
- e) več kot 100 knjig.

7. Kje ste dobili knjige, ki ste jih prebrali v času Vaše mladosti? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) V šolski knjižnici,
- b) v krajevni knjižnici,
- c) doma,
- č) posodili so mi jih sošolci, prijatelji, sorodniki,
- d) drugje (Prosimo, napišite.) _____ .

8. Ali ste sami prebrali vsebino knjig za domače branje?

VEDNO

VČASIH

NIKOLI

GA NISMO IMELI

9. Koliko let ste brali knjige za bralno značko?

- a) 8 let,
- b) 9 let,
- c) se ne spomnim,
- č) drugo (Prosimo, napišite število let.) _____ .

10. Katere knjige ste imeli v Vaši domači knjižnici v času Vaše mladosti? (Obkrožite lahko več odgovorov.)

- a) Knjige z versko vsebino,
- b) pustolovske, kriminalke in knjige z znanstveno-fantastično vsebino,
- c) slikanice in pravljice,
- č) leksikone, enciklopedije in atlase,
- d) poezijo,
- e) klasične romane,
- f) žepnice,
- g) romantične zgodbe,
- h) druge (Prosimo, napišite.) _____.

10. Napišite anekdoto, ki se vam je zgodila v času Vaše mladosti v zvezi s knjigami in z branjem!

11. Kaj nam še želite sporočiti?

HVALA ZA SODELOVANJE!

PRILOGA 2: TABELE Z REZULTATI ANKETE

Tabela 1: Katere knjige ste brali v času Vašega otroštva (do 10. leta)?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Pravljice	17	21,25	20	26,67	30	24,19	48	23,88	5	15,63	12	24,49	52	22,03	80	24,62	132	23,53
Pripovedke	9	11,25	8	10,67	19	15,32	44	21,89	4	12,50	11	22,45	32	13,56	63	19,38	95	16,93
Šolske učbenike	8	10,00	14	18,67	27	21,77	48	23,88	12	37,50	13	26,53	47	19,92	75	23,08	122	21,75
Poezijo	4	5,00	2	2,67	4	3,23	13	6,47	0	0	2	4,08	8	3,39	17	5,23	25	4,46
Pustolovske	6	7,50	7	9,33	10	8,06	13	6,47	1	3,13	1	2,04	17	7,20	21	6,46	38	6,77
Znanstveno-fantastične	10	12,50	3	4,00	3	2,42	6	2,99	0	0	1	2,04	13	5,51	10	3,08	23	4,10
Knjige z versko vsebino	4	5,00	2	2,67	4	3,23	2	1,00	6	18,75	7	14,29	14	5,93	11	3,38	25	4,46
Leksikone, enciklopedije	5	6,25	4	5,33	6	4,84	6	2,99	1	3,13	1	2,04	12	5,08	11	3,38	23	4,10
Kriminalke	3	3,75	2	2,67	4	3,23	4	1,99	1	3,13	0	0	8	3,39	6	1,85	14	2,50
Stripe	13	16,25	13	17,33	17	13,71	15	7,46	1	3,13	1	2,04	31	13,14	29	8,92	60	10,70
Druge	1	1,25	0	0	0	0	2	1,00	1	3,13	0	0	2	0,85	2	0,62	4	0,71
Skupaj	80	100	75	100	124	100	201	100,02	32	100,03	49	100	236	100	325	100	561	100,01

Tabela 2: Katere knjige ste brali v času Vašega odrasčanja (po 10. letu)?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Šolske učbenike	13	16,88	17	20,99	29	23,20	51	21,98	13	30,95	14	33,33	55	22,54	82	23,10	137	22,87
Priповедke	4	5,19	3	3,70	8	6,40	22	9,48	4	9,52	5	11,90	16	6,56	30	8,45	46	7,68
Stripe	12	15,58	10	12,35	25	20,00	23	9,91	2	4,76	3	7,14	39	15,98	36	10,14	75	12,52
Poezijo	2	2,60	4	4,94	4	3,20	14	6,03	0	0	2	4,76	6	2,46	20	5,63	26	4,34
Pustolovske	12	15,58	10	12,35	16	12,80	19	8,19	4	9,52	1	2,38	32	13,11	30	8,45	62	10,35
Znanstveno-fantastične	11	14,29	6	7,41	9	7,20	6	2,59	1	2,38	0	0	21	8,61	12	3,38	33	5,51
Strokovne, poučne knjige	4	5,19	5	6,17	8	6,40	12	5,17	8	19,05	4	9,52	20	8,20	24	6,76	44	7,35
Leksikone, enciklopedije	5	6,49	2	2,47	8	6,40	15	6,47	0	0	1	2,38	13	5,33	15	4,23	28	4,67
Kriminalke	8	10,39	8	9,88	10	8,00	23	9,91	0	0	1	2,38	18	7,38	32	9,01	50	8,36
Knjige z versko vsebino	2	2,60	2	2,47	4	3,20	10	4,31	7	16,67	8	19,05	13	5,33	20	5,63	33	5,51
Ljubezenske romane	4	5,19	14	17,28	3	2,40	36	15,52	3	7,14	3	7,14	10	4,10	53	14,93	63	10,52
Druge	0	0	0	0	1	0,80	1	0,43	0	0	0	0	1	0,41	1	0,28	2	0,33
Skupaj	77	99,98	81	100,01	125	100	232	99,99	42	99,99	42	99,98	244	100,01	355	99,99	599	100,01

Tabela 3: Kdo Vam je kupil ali podaril prve knjige?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Starši	18	48,65	16	50,00	26	45,61	39	37,50	2	15,38	9	50,00	46	42,99	64	41,56	110	42,15
Stari starši	5	13,51	2	6,25	2	3,51	6	5,77	2	15,38	1	5,56	9	8,41	9	5,84	18	6,90
Strici, tete	4	10,81	4	12,50	4	7,02	6	5,77	2	15,38	1	5,56	10	9,35	11	7,14	21	8,05
Botri	3	8,11	1	3,13	4	7,02	7	6,73	1	7,69	4	22,22	8	7,48	12	7,79	20	7,66
Dedek Mraz	2	5,41	3	9,38	12	21,05	31	29,81	0	0	0	0	14	13,08	34	22,08	48	18,39
Šola, Cerkev, društva	2	5,41	2	6,25	4	7,02	9	8,65	0	0	1	5,56	6	5,61	12	7,79	18	6,90
Se ne spomnim	1	2,70	3	9,38	3	5,26	3	2,88	3	23,08	0	0	7	6,54	6	3,90	13	4,98
Nihče	0	0	1	3,13	0	0	1	0,96	3	23,08	2	11,11	3	2,80	4	2,60	7	2,68
Drugi	2	5,41	0	0	2	3,51	2	1,92	0	0	0	0	4	3,74	2	1,30	6	2,30
Skupaj	37	100,01	32	100,02	57	100	104	99,99	13	99,99	18	100,01	107	100	154	100	261	100,01

Tabela 4: Kdo Vam je največ bral v Vašem otroštvu?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Starši	16	80,00	16	61,54	17	42,50	28	39,44	2	15,38	10	71,43	35	47,95	54	48,65	89	48,37
Stari starši	0	0	4	15,38	3	7,50	3	4,23	3	23,08	1	7,14	6	8,22	8	7,21	14	7,61
Brat, sestra	1	5,00	1	3,85	6	15,00	8	11,27	0	0	0	0	7	9,59	9	8,11	16	8,70
Sam/a	2	10,00	2	7,69	5	12,50	19	26,76	6	46,15	1	7,14	13	17,81	22	19,82	35	19,02
Ostali sorodniki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7,14	0	0	1	0,90	1	0,54
Vzgojiteljice	0	0	3	11,54	1	2,50	7	9,86	0	0	0	0	1	1,37	10	9,01	11	5,98
Učitelji	1	5,00	0	0	2	5,00	4	5,63	0	0	0	0	3	4,11	4	3,60	7	3,80
Se ne spomnim	0	0	0	0	6	15,00	2	2,82	2	15,38	1	7,14	8	10,96	3	2,70	11	5,98
Drugi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Skupaj	20	100	26	100	40	100	71	100,01	13	99,99	14	99,99	73	100,01	111	100	184	100

Tabela 5: Zakaj ste brali v času Vaše mladosti?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Ker so to zahtevali starši	7	23,33	6	16,67	9	16,07	9	10,84	1	4,55	3	13,64	17	15,74	18	12,77	35	14,06
Ker so to zahtevali učitelji	9	30,00	12	33,33	18	32,14	24	28,92	9	40,91	6	27,27	36	33,33	42	29,79	78	31,33
Ker so želel/a sam/a	14	46,67	17	47,22	28	50,00	46	55,42	12	54,55	13	59,09	54	50,00	76	53,90	130	52,21
Drugi	0	0	1	2,78	1	1,79	4	4,82	0	0	0	0	1	0,93	5	3,55	6	2,41
Skupaj	30	100	36	100	56	100	83	100	22	100,01	22	100	108	100	141	100,01	249	100,01

Tabela 6: Zakaj ste sami želeli brati?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Zaradi dolgega časa	5	21,74	11	34,38	4	10,00	14	16,47	0	0	3	16,67	9	11,39	28	20,90	37	17,37
Zaradi širjenja znanja	6	26,09	5	15,63	9	22,50	25	29,76	7	43,75	7	38,89	22	27,85	37	27,61	59	27,70
Za zabavo, sprostitvev	9	39,13	13	40,63	19	47,50	43	51,19	8	50,00	5	27,78	36	45,57	61	45,52	97	45,54
Ne vem	2	8,70	3	9,38	7	17,50	1	1,19	1	6,25	2	11,11	10	12,66	6	4,48	16	7,51
Drugo	1	4,35	0	0	1	2,50	1	1,19	0	0	1	5,56	2	2,53	2	1,49	4	1,88
Skupaj	23	100	32	100,02	40	100	84	100,02	16	100	18	100,01	79	100	134	100	213	100

Tabela 7: Koliko knjig ste povprečno prebrali na leto v času Vaše mladosti?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Do 5	4	21,05	6	30,00	11	33,33	8	15,09	6	46,15	6	42,86	21	32,31	20	22,99	41	26,97
6 do 10	6	31,58	7	35,00	9	27,27	15	28,30	4	30,77	3	21,43	19	29,23	25	28,74	44	28,95
11 do 25	3	15,79	3	15,00	5	15,15	15	28,30	2	15,38	1	7,14	10	15,38	19	21,84	29	19,08
26 do 50	1	5,26	3	15,00	5	15,15	9	16,98	0	0	4	25,57	6	9,23	16	18,39	22	14,47
51 do 100	3	15,79	1	5,00	3	9,09	6	11,32	1	7,69	0	0	7	10,77	7	8,05	14	9,21
Več kot 100	2	10,53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3,08	0	0	2	1,32
Skupaj	19	100	20	100	33	99,99	53	99,99	13	99,99	14	100	65	100	87	100	152	100

Tabela 8: Kje ste dobili knjige, ki ste jih prebrali v času Vaše mladosti?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
V šolski knjižnici	16	36,36	16	30,19	25	32,89	46	32,86	1	4,35	4	20,00	42	29,37	66	30,99	108	30,34
V krajevni knjižnici	11	25,00	15	28,30	16	21,05	30	21,43	2	8,70	3	15,00	29	20,28	48	22,54	77	21,63
Doma	11	25,00	18	33,96	27	35,53	50	35,71	9	39,13	10	50,00	47	32,87	78	36,62	125	35,11
Posodili so mi jih	5	11,36	4	7,55	8	10,53	14	10,00	8	34,78	2	10,00	21	14,69	20	9,39	41	11,52
Drugje	1	2,27	0	0	0	0	0	0	3	13,04	1	5,00	4	2,80	1	0,47	5	1,40
Skupaj	44	100	53	100	76	100	140	100	23	100	20	100	133	100,01	213	100,01	356	100

Mladi zgodovinarji: Kar je hrana za telo, je knjiga za dušo.
Raziskovalna naloga, Osnovna šola bratov Letonja Šmartno ob Paki, 2013.

Tabela 9: Ali ste sami prebrali vsebino knjig za domače branje?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Vedno	13	68,42	9	45,00	22	66,67	46	85,19	2	15,38	5	35,71	37	56,92	60	68,18	97	63,40
Včasih	4	21,05	11	55,00	10	30,30	6	11,11	2	15,38	1	7,14	16	24,62	18	20,45	34	22,22
Nikoli	2	10,53	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	3,08	0	0	2	1,31
Ga nismo imeli	0	0	0	0	1	3,03	2	3,70	9	69,23	8	57,14	10	15,38	10	11,36	20	13,07
Skupaj	19	100	20	100	33	100	54	100	13	100	14	100	65	100	88	100	153	100

Tabela 10: Koliko let ste brali knjige za bralno značko?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
8 let	6	31,58	7	50,00	23	69,70	32	76,19	0	0	0	0	29	44,62	39	58,21	67	51,15
9 let	3	15,79	5	35,71	0	0	2	4,76	0	0	0	0	3	4,62	7	10,45	10	7,63
Se ne spomnim	5	26,32	2	14,29	9	27,27	7	16,67	0	0	11	100	14	21,54	20	29,85	34	25,95
Drugo	5	26,32	0	0	1	3,03	1	2,38	13	100	0	0	19	29,23	1	1,49	20	15,27
Skupaj	19	100	14	100	33	100	42	100	13	100	11	100	65	100	67	100	131	100

Mladi zgodovinarji: Kar je hrana za telo, je knjiga za dušo.
Raziskovalna naloga, Osnovna šola bratov Letonja Šmartno ob Paki, 2013.

Tabela 11: Katere knjige ste imeli v Vaši domači knjižnici v času Vaše mladosti?

Trditev	Od 15 do 20 let				Od 40 do 50 let				Nad 70 let				Skupaj				Skupaj	
	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	M	%	Ž	%	Št.	%
Z versko vsebino	10	11,49	6	6,74	14	13,86	19	8,76	9	36,00	11	33,33	33	15,49	36	10,62	69	12,50
Pustolovske, kriminalke, znanstveno-fantastične	13	14,94	12	13,48	14	13,86	20	9,22	3	12,00	0	0	30	14,08	32	9,44	62	11,23
Slikanice in pravljice	13	14,94	16	17,98	24	23,76	44	20,28	2	8,00	6	18,18	39	18,31	66	19,47	105	19,02
Leksikone, enciklopedije in atlase	12	13,79	13	14,61	15	14,85	38	17,51	2	8,00	2	6,06	29	13,62	53	15,63	82	14,86
Poezijo	10	11,49	13	14,61	6	5,94	24	11,06	1	4,00	4	12,12	17	7,98	41	12,09	58	10,51
Klasične romane	10	11,49	11	12,36	11	10,89	29	13,36	4	16,00	4	12,12	25	11,74	44	12,98	69	12,50
Žepnice	9	10,34	6	6,74	8	7,92	15	6,91	1	4,00	3	9,09	18	8,45	24	7,08	42	7,61
Romantične zgodbe	9	10,34	12	13,48	6	5,94	26	11,98	1	4,00	0	0	16	7,51	38	11,21	54	9,78
Druge	1	1,15	0	0	3	2,97	2	0,92	2	8,00	3	9,09	6	2,82	5	1,47	11	1,99
Skupaj	87	99,97	89	100	101	99,99	217	100	25	100	33	99,99	213	100	339	99,99	552	100

PRILOGA 3: TABELE S ŠTEVILOM BRALCEV KBZ IN ŠTEVILOM ZLATIH BRALCEV

Tabela 12: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 1966/67 do 1977/78

Šol. l.	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73	1973/74	1974/75	1975/76	1976/77	1977/78
Št. učencev	385	378	384	377	371	364	368	356	348	340	320	319
Št. bralcev	38	34	161	109	154	216	238	170	246	216	258	240
% bralcev	9,87	8,99	41,93	28,91	41,51	59,34	64,67	47,75	70,69	63,53	80,63	75,24

Tabela 13: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. od 1978/79 do 1989/90

Šol. l.	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88	1988/89	1989/90
Št. učencev	300	299	289	287	273	275	278	275	292	291	295	298
Št. bralcev	241	234	214	221	189	201	200	217	220	222	217	214
% bralcev	80,33	78,26	74,05	77,00	69,23	73,09	71,94	78,91	75,34	76,29	73,56	71,81

Tabela 14: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 1990/91 do 2000/01

Šol. l.	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Št. učencev	318	332	337	354	356	364	349	337	319	313	308
Št. bralcev	225	244	248	246	273	262	274	276	276	215	229
% bralcev	70,75	73,49	73,59	69,49	76,69	71,98	78,51	81,90	86,52	68,69	74,35

Tabela 15: Število učencev, ki so prejeli KBZ od šol. l. 2001/02 do 2011/12

Šol. l.	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Št. učencev	297	303	309	309	312	311	306	297	304	293	303
Št. bralcev	216	195	239	231	250	234	211	216	225	206	214
% bralcev	72,73	64,36	77,35	74,76	80,13	75,24	68,95	72,73	74,01	70,31	70,63

Tabela 16: Število zlatih bralcev od šol. l. 1978/79 do 1989/90

Šol. l.	1978/79	1979/80	1980/81	1981/82	1982/83	1983/84	1984/85	1985/86	1986/87	1987/88	1988/89	1989/90
Št. učencev	35	44	36	37	37	30	36	19	40	31	36	30
Št. priznanj	27	34	15	27	23	7	16	6	18	15	16	17
% prejemnikov	77,14	77,27	41,67	72,97	62,16	23,33	44,44	31,58	45,00	48,39	44,44	56,67

Tabela 17: Število zlatih bralcev od šol. l. 1990/91 do 2000/01

Šol. l.	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Št. učencev	33	34	36	37	39	51	40	48	48	44	44
Št. priznanj	12	16	14	16	19	22	20	26	22	23	19
% prejemnikov	36,36	47,06	38,89	43,24	48,72	43,14	50,00	54,17	45,83	52,27	43,18

Tabela 18: Število zlatih bralcev od šol. l. 2001/02 do 2011/12

Šol. l.	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Št. učencev	34	46	38	32	34	38	39	30	46	28	30
Št. priznanj	18	28	23	20	15	20	14	13	12	11	9
% prejemnikov	52,94	60,87	60,53	62,50	44,12	52,63	35,90	43,33	26,09	39,29	30,00